

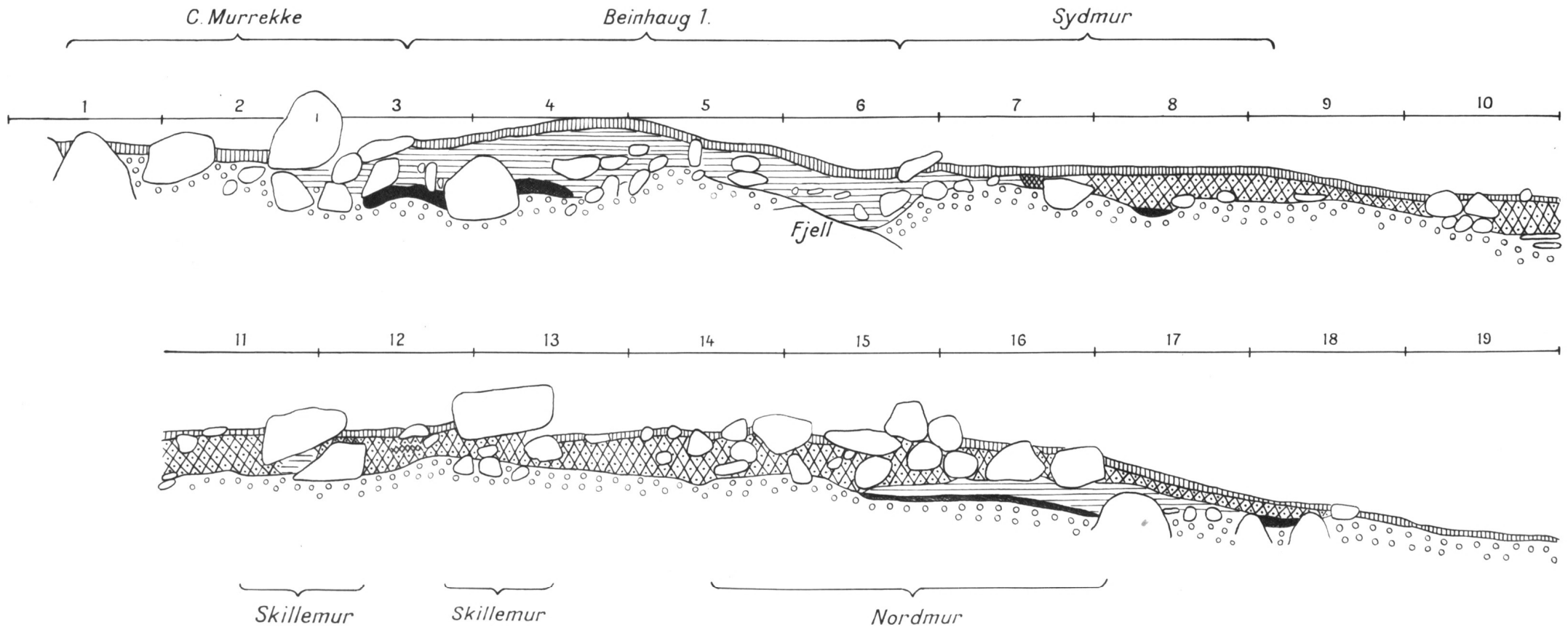

Profil S-N gjennom hustuft B
 mellom rutene Kog I.
 Örteren VII, Hol S. og Pg^d. Buskerud.

Tegnforklaring.

- Torv
- Kull-lag
- Beinlag m. litt kull.
- Kulturlag (Svart, brun jord) m. litt kull.
- Svart myraktig jord.
- Aur

Arkeologiske undersøkelser

1

Uste-Finsevasdraget 1961.

Innhold:	side:
Registrering ved Finsevåtn	1
Befaring i området Finse - Bergsmulvåtn	7
Utgravninger:	
Boplassundersøkelse på Finseøya I A	10
" " " I B	17
" " " I C	23
Undersøkelse av steinbu på Finseøya	25
Undersøkelse av fangstanlegget Ørteren VII	27
Ettergravning på boplassen Ørteren I	40

Innberetning om registrering ved Finsevatn, Ustevassdraget, Ulvik s. og pgd. Hordaland,

av

Thor S. Eikhom.

Finsevatn, slik det møter oss idag, virker ikke umiddelbart innbydende. Det ligger høyt, 1214 m.o.h. og snøklattene ligger nesten nede ved vannkanten sommeren igjennom. Vannet er 4 km. langt øst-vest.

Vegetasjonen er svært sparsom. Det fins litt vier og dvergbjørk, men stort sett er det bare gress og starr samt museøre i snøleiene, foruten moser, lav og lyng.

Ustelvroikja munner ut i vannets vestende. Der kommer også Sandå ned. Utfallsosen ligger i østenden. Fra Hardangerjøkelen kommer det mye isvann ned i Finsevatn. Derfor blir temperaturen i vannet lav og fisken småfalleen. I elva nedenfor og endel av vannene ovenfor er fisket derimot bra.

Strøndene er ikke godt egnet for bosetning. De fleste steder er det værhardt, steinet og fuktig. Der er flatt og lett å ta seg fram, selv om elvene kan være strie. Vannet er dønnert opp 1,6 m på grunn av et kraftverk som nå er nedlagt.

Det mest dominerende trekk i landskapet er Hardangerjøkelen i syd. De isdøkte sidene er meget karakteristiske og eier en egen kold skjønnhet.

Det luneste stedet er bukta hvor Finse stasjon ligger. Den ligger godt innrammet av Jomfrunut i nord og Nordnut og Finseut i vest. I dalføret imellom renner en vakker elv. Bukta er imidlertid fullstendig ødelagt av jernbanen og bebyggelsen.

Langs nordsida er det noen få nokså lune steder med brukbare, tørre moreneflater. Det ble ikke funnet spor etter steinalderbosetning noen steder.

Nedre del av Sandå går i store slyngninger, med flere småkulper. I den lune sløråningen ned til en av dem ble det funnet flint (se nedenfor). Litt lengre oppe i bakken var det meget god livd mellom noen store steiner. Det er et typisk trekk at folk i eldre og nyere tid har søkt livd under hellere eller ved større steiner.

Sydside av vannet er temmelig steinet og har bare et meget skrint jordsmonn nede ved stranden. Fjellet går ofte i dagen, eller er bare dekket av et tynt jordlag. Der er få morenerygger, og grunnen er mange steder fuktig. Det er mange snøleier med fuktig, leiraktig jord.

Steinalderboplasser.

Finseøya (se kartskisse og fig. 1-2) ligger i den østlige delen av vannet, like syd for Finseneset, der hvor vannet er smalest. Det er rimelig at det her har vært et gammelt overgangssted for reinen. Øya har tidligere vært nesten landfast på sydsida, der har neppen vært mer enn en halvmetre vann på det dypeste. Øya er langstrakt og lav, dens høyeste punkt ligger nå ca. 7 m over vannflaten. Øya er småkupert, men stort sett flat og varhård. Endel store stein og en liten fjellrygg øst på øya kan gi litt livd.

Lokalitet I A.

Mellom 5 og 15 m vest for den store steinen på lokalitet B ligger en større morenehaug. Den rager 4-5 m over vannet og skråner nedover på alle kanter. Avstanden til vannet er ca. 15 m både i NØ og SV. Der er meget varhårdt selv om fjellet og steinene i vest tar noe av for vinden fra denne kanten. På toppen av haugen ble det funnet avslag av kvarts samt lite grann kull. Boplassen ble undersøkt, se gravningsberetning s.10.

Lokalitet I B.

Øya ender i øst i et nes med to morenehauger. Den ene er lav og ligger helt ute på spissen. På det høyeste rager den ikke mer enn et par meter over vannet. Der er tørr fin sandbunn, men plassen er liten, da haugen skråner nedover på alle sider. I vest går den over i en liten flate som strekker seg inn til østsida av en større stein som gir god livd mot vestaværet. Her var ryddet en liten flate på ca. 12m² og lagt opp en lav mur mot syd, likeså var det lagt opp noen få stein mot nord. Flaten ligger ca. 5 m fra vannet og vel 1 m over. Både ved steinen og på haugen østenfor ble det funnet avslag av flint og kvarts, samt litt kull. Området ble utgravd, se gravningsberetning s. 17.

Lokalitet I C.

Ca. 20 m nord for I A ligger en lun østvendt flate, 12-13 m lang og 4-6 m bred. Høyden over vannet er 1-1,5 m. En 5 m høy, bratt fjellskrånning mot vest gjør stedet meget lunt. Største delen av området er imidlertid steinet og lite innbydende. På en liten steinfri flate ble det funnet kull og noen få avslag av kvarts og flint. Det beboelige området er begrenset til noen få m². Området ble utgravd, se nedenfor s. 23.

Sandå I.

På nordsida av vannet, ca. 800 m v for Nordnut og ca. 300 m øst for innfallsosen ligger en heller. Den ligger i steinet, småkupert og til dels fuktig terreng 30-40 m nordøst for en bukt. (fig. 3-5)

Helleren er østvendt, skjermet av en stor blokk på nordsida og en lav fjellknatt på sørøstsida. Det var god livd mellom steinene. Under helleren var det ryddet et lite rom som målte 2 m x 1,5 m. Det ble undersøkt 4 m² som dekket hele det beboelige området. Det avgrenses i NØ av 2 større jordfaste stein, mot SV og SØ av en mur som var dels naturlig og dels opplagt. Den er meget slarvet bygd og virker som om det bare er lagt til side litt stein.

Lagdelling: Øverst lå et 5-6 cm tykt, utvasket sandlag. Derunder fulgte et svakt kullblandet sand- og gruslag som inneholdt enkelte større stein og endel skjærbrent stein. Det var fra 20-40 cm tykt, tykkest i den nordøstre delen (D-rutene). Dette laget lå direkte på aur eller fjell. Det var ingen ildsteder i helleren, og funnene var jevnt fordelt.

Funn:

A. 1 hel og 2 fragmentariske flekkepiler av flint.

Den hele er en lang, slank pil nærmest som Norske Oldfunn X fig. 24 A-B 3-2, men uten retusj på bladet. 5 cm.

Av de 2 fragmentene er tungen og en del av bladet bevart. Begge 2,1 cm lange.

B. 3 tverr-eggete piler av flint. 2 har rett egg, 1 har skjev egg.

Med rett egg:

Den ene er laget av en tvert avslått flekke. Sterkt divergerende langsider. 1,3 cm bred ved eggen, 0,5 cm ved motsatte tverrsider. 1,7 cm lang. Jfr. Bøe: Til høgjellets forhistorie fig. 32 k.

Den andre har svakt divergerende langsider. 0,9 cm bred ved eggen. 2,3 lang.

Med skjev egg:

Konvergerende retusjerte langsider. Jfr, Norske Oldfunn X fig. 10 F 7. 2,4 cm lang.

C. 2 fragmenter av redskaper av skifer. Det ene er antakelig den ytterste enden av en pillespiss. Rombisk tverrsnitt.

Spissen defekt. 4,2 cm lang. Det andre er antakelig også en del av en pillespiss med rombisk tverrsnitt. 1,5 cm.

D. Flekkeskraper med utbuet egg av flint. Tilflatet på oversiden ved basis, antakelig for skjefting. 2,6 cm lang, 1,6 cm bred.

E. 2 skraper av avslag av hvit kvarts. Den ene har en lang utbuet og en kortere innbuet skraper-egg. Mellom disse er det en nebb-liknende spiss. Den andre skraperen har en kort innbuet skraper-egg. 2,6 og 1,8 cm.

F. 4 mikro-flekker, 3 av flint, 1 av hvit kvarts.

G. Avslag av flint, hvit kvarts og skifer:

65 stkr. hvit kvarts. Forholdsvis grovkornig.

14 " flint. Alle små.

4 " skifer. 3 av disse er av en tett tung skifer-sort som synes brukbar til hugging i teknikk som for hårde steinarter.

Sandå II.

Boplassen ligger ved en kulp i Sandå, ca. 500 m nord for Finsevattn. Den ligger på en liten flate i en vestvendt moreneskråning på nordsida av elva, 20 m fra vannet og 4-5 m over.

(fig. 6.) I nord og øst ligger noen lave knauser som gir ganske god livd. Det er lett å vade elva like nedenfor boplassen og 100 m lenger oppe.

Det ble utført en prøvegravning av 6 m² som skulle svare

till vel 1/3 av det totale boplassområdet. Det ligger i et naturlig lite søkk i hellinga mot syd. Det beboelige området avgrenses mot nord og øst av skråningen i gropa, mot syd og vest av den steinete hellinga ned mot vannet.

Det funnførende laget som bare var dekket av et ganske tynt torvlag, bestod av sand og grus med spredte kullbiter. Tykkelsen varierte fra 2 til 20 cm. Det lå direkte på auren.

Det var ingen oppbygde ildsteder. Rutene C-D 6 var noe mer kullholdige enn de andre. Det er også det luneste stedet å gjære opp bål. Der var det også nest funn.

Funn:

- A. Dårlig tilhugget kniv av flint. Duet retusjert rygg. 3,2 cm lang.
- B. Skraper av avslag av flint. Laget av et flekkeliknende stykke. Ut- og innbuet skraper-egg.
- C. 3 mikroflekker av flint.
- D. 27 avslag av flint. De fleste er små fliser.

Tufter, hellere og annet.

Steinbu (lokalitet II) på Finseøya.

På nordsida av øya, 60-70 m nordvest for boplassen ligger tufta av en steinbu. Den ligger like ved vannet og ca. 1 m over, og terrenget er flatt og værhardt. Et par lave fjellknauser gir litt livd mot øst. Bua er murt opp inntil 3 jordfaste steiner som inngår i veggene. Inngangen har ligget på sydveggen, ved det sydvestre hjørnet. Tufta ble utgravd, se innberetning s. 25.

Heller ved tjern syd for Finseneset.

Tjernet ligger like syd for Finsevatn. Terrenget omkring er åpent og snaut med mye stein. På vestsida stiger skråningen opp til et platå som mot vest er skjermet av en 3-4 m høy steinkjede. Her ligger en østvendt heller, ca. 30 m fra og 7-8 m over vannet. Det er lagt opp en liten steinmur på sydsida av det beboelige området som målte ca. 2 m x 2 m. Ved prøvestikk ble det funnet kull i grusen under et ganske tynt torvlag.

Udaterbare boplassrester.

Finseneset. I en lun, sydvendt krå på Finseneset ca. 100 m sørøst for en rød hytte, ble det funnet kull under torven. I kråa som var dannet av skråninger mot nord og vest, lå 3 stein, slik at det ble dannet en firkant, innvendige mål 1,3 m x 1,5 m. Det er vanskelig å si om steinene er lagt der av folk. Det var kull både inni og utenfor.

Sandå III (fig. 8-10)

Mellom steinene 30 m nord for Sandå II ligger en lun liten ro. Her var meget kull under torven, og der ble funnet en kvartsflys. Under den største blokken 5 m sønnenfor ligger en liten, lav heller. Takhøyden var bare 1/2 - 1 m. Det var lagt opp en liten mur mot vest. Grunnflaten var ikke mer enn 1,5 m² og der var bare plass for en mann. Der var et ildsted bygd av 3 steiner.

Innberetning om befarings langs vassdraget mellom Finsevatn og Bergsmulvatn, Ulvik pgd. Nordalands og Hol pgd. Duskerud,

av

Thor S. Elkhom.

På den vel 2 mil lange strekningen fra Finsevatn til Bergsmulvatn er det et fall på drøye 200 m. Elva går delvis i strie stryk og fosser, og fjellsidene er steile og bratte. Men innmellom er det stille småvann og loner med flate og innbydende strender. Dalføret går stort sett i retning vestøst, så vestavinden får godt tak. Fjellene på nordsida, særlig Storetunga tar godt av for nordenvinden.

Fra Finsevatn fører et par stryk og fosser ned til Finsefetene. Elva er grunn og danner et deltaliknende landskap. Videre ned til Kongsnut er det strie stryk og bratte skrenter ned til elva. Fra Kongsnut blir elva roligere, og der er flere småvann med kortere stryk imellom, det er Sauabotn, Uksabotn, øvre og nedre Stururdevatn og Hestebotnvatn. Her er det lett å ta seg fram og flere innbydende steder langs strendene. På nordsida av nedre Stururdevatn fører en meget bratt urd opp til fjellet.

Mellom Hestebotnvatn (1121 m.o.h.) og Tungevatn (1102 m.o.h.) har vi Krattfoss, og der er også et langt stryk. Tungevatn har fine strender, med tørr, god mark og god livd. Her nede begynner også vegetasjonen å bli frodigere med vierkratt og dvergbjørk.

Videre går Ustekveikja i strie stryk (med bratt skråning på sydsida) ned til Nysettjærnan (1056 m.o.h.). Hit opp når også fjellbjørka, og her er trivelig med tørre strender og god livd. Nordvesten får nok godt tak ned gjennom Lengjedalen. Med Lengjedalen kommer Grytår, som er et av de viktigste tiløpene til Ustekveikja. Her nede er Vesletunga og Gråskallen i nord og Bergsmulen i syd de dominerende trekk i landskapet.

Fra Nysettjærnan går elva først i et bratt stryk ned til en smal, grunnkyl, og deretter i et langt, vildt juv med steile ugjestmilde sider ned til Bergsmulstølen, hvor terrenget igjen blir mer åpent. Like ovenfor munningen i Bergsmulvatn ligger steinalderboplassen Bergsmulvatn II som ble undersøkt i 1960 (se

innberetning s. 32 og s. 51).

Områdene langs Finsevassdraget har for en stor del vært nyttet til driftebeiter, noe som også stedsnavnene vitner om. I dalføret ligger det flere sammenraste steinbuer, som nok for det meste er rester av gamle drifteleger.

Steinalderboplasser.

Det ble ikke funnet mange spor etter steinalderens fangstmenn langs Finsevassdraget, og de boplassrestene som kom for dagen, var meget sparsomme. Det rimeligste er vel å se dem som minner etter sporadiske jaktferder utgått fra traktene ved Ustevatn - Bergsmulvatn og Finsevatt.

Gråskallen.

Ved vegen vest for Grytå ligger en rød hytte. Like vestenfor denne og syd for vegen ligger en stor flate, ca. 150 m fra elva og onlag 20 m høyere. Gråskallen gir god livd for nordenvinden. Jordsmonnet er svært skrint. Det ble funnet litt kull og enkelte kvartsaavslag spredt utover platået.

Grytå.

På østsida av åmotet mellom Grytå og Ustekveikja ligger en liten forhøyning som skråner ned mot vannet. Der er bra livd mot vest og øst, men mer åpent mot nordvest, mot Lengjedalen. Der er en skrinngressvoll med litt einer og dvergbjørk. På en tørr forhøyning vel 15 m fra elva og 2 m over ble det funnet et par avslag av kværts og litt spredt kull i sanden like under torven.

Nysettjønna.

Lokalitet I. Like sørøst for Nysettjønet reiser en 20-30 m høy fjellknaus seg opp over terrenget omkring. På sørsida av knausen ble det funnet avslag av kværts og litt kull like under torven. Stedet ligger like øst for kjerrevegen og 20 m nord for en avskåret vasspytt på østsida av denne. En liten bukt

går helt inn til vegen. Funnstedet ligger lunt til, 2-3 m over vannet og med bra livd mot nord og vest, og der vokser litt gress og dvergbjørk. Boplassen er av meget begrenset utstrekning.

Lokalitet II ligger på vestsida av tjernet, rett vest for en rød hytte på Nysetlagret og like ovenfor elva ned til det nedre tjernet. Terrenget er nokså flatt og værhardt. Boplassen ligger på tørr, skrinns jord på en lav morenehaug like ved vannet. Det ble funnet noen flintavslag like under torven og tildels helt oppe i dagen. Der var ikke kull. Boplassen er ganske liten.

Heller ved Sturdevann.

Helleren ligger i meget steinet terreng omtrent 10 m nord for vegen på nordsida av vannet i den vestligste del av urda. Blokken er 7-8 m høy og vel 4 m bred. Det ble funnet litt kull i sanden samt et par tvilsomme kvartsavslag innunder steinen på sørsida, på en flate som målte ca. 5 m x 1 m.

Det ble også funnet kull under 2 andre hellere like ved. Der ble funnet tallerkenskår, og de har trolig vært brukt under anlegg av veg og jernbane.

Bogastille ved Samabotn.

Like ovenfor vegen ved nordøstenden av vannet ligger antakelig et bogastille. Det ligger i en fjellkløft 60 m sør for jernbaneundergangen. Det har vært murt opp av et lag stein og har vært ca. $3/4$ m høyt. Det er delvis sammenrast. Fra deltaet ved vannet er det murt opp et 10 m langt og 1 m høyt gjerde opp til vegen.

Innberetning om utgravninger på steinalderboplassen
Finseøya I A, Finsevætn, Ulvik s. og pgd., Hordaland

av

Thor S. Eikhom.

Boplassen ligger på en morenehaug på den østlige delen av øya, 4-5 m over og ca. 15 m fra vannet (se registreringsberetning s. 2).

Gravningen ble lagt opp med et rutenett med 0-punkt i sør, med bokstavinnndeling langs SV-NØ-aksen, og tallinnndeling SØ-NV. Gravningen begynte i rutene F-G-H 4-7 og ble etterhvert utvidet i alle retninger. Sammenlagt ble det undersøkt 74,5 m², og dermed er det vesentlige av boplassen undersøkt.

Lagdelling:

Boplassen var dekket av et 2-5 cm. tykt lag av mose og lav. Derunder fulgte et 5-20 cm tykt kullblandet, steinet sandlag som gikk over i rød sand. Over store deler av boplassen var det bare litt spredt kull i sanden. I den nordvestre del av boplassen, særlig omkring kokegropen (se nedenfor) var sanden mørkere og mer kullholdig. Sanden inneholdt ganske mye stein, og særlig i skråningen H-J 3-8 var det mye kokstein. Heller ikke her var det mye kull. Det var funn mellom og til dels under steinene til en dybde av 30-40 cm under torven.

I skråningen midt på boplassen var det antydning til 2 kulturlag, adskilt av et lag rød, steinet sand hvor det også ble gjort funn. Skillet mellom lagene var lite markert. Det hele kan skyldes at jorda har glidd nedover eller er blitt jevnet ut nedover skråningen. Midt etter G-rutene stiger det nederste laget brått opp og går sammen med det øverste, og på flaten videre vestover er det ikke mer enn 10-20 cm ned til steril grunn. Likeså går lagene sammen på overgangen mellom J- og K-rutene. Undergrunnen bestod stort sett av hardpakket sand og grus.

Boplassen avgrenses mot syd av en jordfast stein. Mot sydvest (i D-rutene) var det lite kull og få funn, og kulturlaget slutter her, selv om terrenget gir muligheter for en større utstrekning i denne retning. Videre mot sør og øst

nådde også gravningen ut til grensen av kulturlaget, og videre nedover mot vannet er det neppe noe særlig mer å finne. I skråningen mot nordøst og nord fortsatte det kull- og koksteinsholdige laget utenfor gravningsområdet, men der er neppe noe særlig mer å finne. Like vestenfor den jordfaste steinen fører en halvmeter høy skråning ned mot en liten, lun flate. Jordsmønnet der var svært hardt og skrint, og der ble ikke gjort funn.

Det var ingen sikre oppmurte ildsteder på boplassen, men i H-I 10 lå en kokegrop. De ligger nær en stor, jordfast stein som har skjermet mot nordenvinden. Diameteren var 40-50 cm og dybden 30-40 cm. Den inneholdt sand og små konsentrasjoner av kull, men ikke stein i noen særlig mengde.

Det var også flere små kullsamlinger, særlig i I-rutene, men de var av beskjedent omfang. De er inntegnet på planen.

I G 2 var det trolig lagt opp en ring av stein, en snau meter i diameter. Jorda inni og utenfor ringen var av samme beskaffenhet.

Man kan tenke seg at boplassen har hatt et sentrum i ruten F-G 5-6. Der var flatt, få stein og rikelig med funn. Forøvrig var funnene nokså jevnt fordelt over helt den sentrale del av boplassen. Endel funnkonsentrasjoner er tegnet inn på planen. Særlig ved siden av større steiner var det ofte godt med funn.

Der ble gjort følgende funn:

- A. Lansett-formet mikrolitt av bergkrySTALL, retusjert langs en sidekant. Lengde 1,9 cm.
- B. Rektangulær mikrolitt av grå flint, retusjert langs en langside. Lengde 1,6 cm.
- C. 2 rombiske - tilnærmet rektangulære mikrolitter av flint. Lengde 1,3 cm og 1,6 cm. De har retusj på begge langsidene. Små. Therkel i Athiassen Gudena-Kulturen. Mikrolitttyper gruppe C nr. 23, men våre er kortere og bredere.
- D. 2 trapes-formete mikrolitter, begge av flint. Tverrsidene er parallelle, men av forskjellig bredde, henholds-

vis 0,6/0,9 cm 0,0/1,3 cm. Retusj på begge langsidenene. Lengde 1,6 cm, og 1,0 cm Y 4, E 2.

E. Trapes-formet mikrolitt av samme form som mikrolittene nevnt under D, men med retusjering på to sammenstøtende sider. Av grå, dårlig flint. Lengde 1,2 cm. Sml. Simon-sen Verangerfunnene fig. 22 e. II 7.

Kommentar i forbindelse med mikrolitter.

Det kan være usikkert om mikrolittene nevnt under B, C og D er mikrolitter i vanlig forstand. Det har vært hevdet at det kan dreie seg om avbrudte flekker med kanretusj. Da flekker med sidaretusj ikke fins ellers i materialet synes denne forklaringen å være lite trolig, og det mest sannsynlige er at det dreier seg om intensjonelt forarbeidede mikrolitter.

F. Mikroflekke-fragment av flint, 1,6 cm langt. Hele den ene langsiden har innbuet retusj. Den andre langsiden har to nærmest rette egger, og mellom disse er det en nebb-liknende spiss. I 5.

G. 5 tildannede spisser, antakelig bor av flint, kvarts og kvartsitt.

Lite spissredskap av grå flint. Formen tilnærmet tresidig. Lengde 2,1 cm. J 3.

Trekantet stykke med avbrukket borespiss av flint. Det er retusjert helt rundt, men kantene er både inn- og utbute. Stykket minner om fig. 27. Tilvekst Vit.sk. skr.1916 2,5 cm H 4.

Nærmest ovalt stykke av grønn kvartsitt, trekantet tverrsnitt, spisst i den ene enden. Rett eller utbuet retusj rundt det hele. 3,1 cm. J 3.

Flekk med tildannet spiss av hvit kvarts. Retusj på den ene siden fram mot spissen. Som fig. 25 i A. Bjørn, Studier over Fosna-Kulturen, men spissen ligger i flekkens midt-akse, 4,3 cm. J 3.

Avslag av hvit kvarts. 2,1 cm langt av trekantet form. Bakre del er tykk, men stykket skråner fram mot spissen. Retusjer på den ene siden. I 4.

H. Liten, nærmest halvmåneformet kniv av grønn kvartsitt, den bakre enden tvert avkuttet. St.l. 3 cm, st.br. 3,1 cm. J 3.

I. Dårlig tilhugget, nærmest halvmåneformet kniv av grønn kvartsitt. Rett avhugget ved basis. Opphaket egg med slitespor, 3,3 cm. K 2.

- J. 2 flekkeliver, 1 av flint, 1 av hvit kvarts. Den av flint er 2,8 cm lang, 1,2 cm bred og med retusj på øverste del av ryggen. Den av kvarts er 4,2 cm lang, 2,1 cm bred og med retusj langs hele ryggen. H 2, I 7.
- K. Ildslagningsstein av flint av spiss-oval form. Sm. Helge Gjessing: Rogalands steinalder fig. 252-253 og H. Shetelig: Bergens Museum Årbok 1908 Pierres à feu Néolithiques de la Norvège fig. 1-4. Stykket er retusjert rundt det hele, og har i den ene enden matte slitemerker karakteristisk for ildsteinene. På oversiden er en del av flint-skorpen bevart.
- L. 10 flekkeskraper av flint, kvarts og grønn kvartsitt, alle med utbuet egg. Formen er som Bøe: Til Høgjellets forhistorie fig. 35 D - 1, men 2 av skraperne har et høyt tresidig tverrsnitt. 7 av skraperne er fullstendig bevart. Lengden varierer mellom 1,6 cm og 5,1 cm. På de 3 øvrige er bare egg-partiet bevart. 3 er funnet i I 2, ellers G 4, G 5, H 5, K 3, K 6.
- M. 4 flekkeskraper av flint, bergkrystall og kvartsitt med utbuet egg som foregående, men med retusj langs den ene langsiden. Lengder 2,1 cm till 3,6 cm. I 6, J 4, K 3.
- N. Flekkeskraper av grå flint med skraperegg på 3 sider. Den på tverrenden utbuet. Lengde 2,5 cm.
- O. 3 flekkeskraper med skjev egg, 2 av hvit kvarts, 1 av flint. De 2 av hvit kvarts har bare den ene kortsiden tildannet. Den av flint har i tillegg kraftig retusjering øverst på den ene langsiden, svakere retusjering eller brukspor lengre nede på samme side. Lengder 4,7 cm, 4,4 cm, 2,7 cm. E 9, H 2, J 5.
- P. 2 flekkeskraper med innbuet skraperegg, 1 av kvarts og 1 av flint. Den av flint har et høyt tresidig tverrsnitt. Begge har svakt skjev egg. 2,1 cm, 2,2 cm. I 3, G 3.
- Q. 3 kjegleformede høvelskrapere, den ene av lys grønnlig kvartsitt, de to andre av bergkrystall. Sm. Bjørn: Studier over Fosnakkulturen, Bergen Museum, årb. 1929 fig. 9, men våre er ikke så regelmessige. Skraperne er mellom 1 cm og 2,1 cm ved basis og med skraperegg på opptil 3/4 av kanten. Høyden 1,1 cm - 1,9 cm. E 6.
- R. 3 små uregelmessige høvelskrapere, 2 av bergkrystall, 1 av

grønnlig kvartsitt. Største diameter ved basis mellom 1,5 cm og 2 cm. Høyde mellom 0,6 cm og 1,6 cm.

S. 4 høyskrapere, 3 av hvit kvarts, 1 av bergkrySTALL. De er laget av grove blokker, eller blokkfragmenter, har flat underside og høy, ofte hvelvet overside. Delvis retusj langs foten Sml.: Gjessing: Norges steinalder fig. 2/1. Største diameter ved basis mellom 2,1 cm og 3,6 cm, største høyde mellom 1,4 cm og 2,6 cm. D 2, I 4, I 6.

T-E. Skrapere laget av avslag.

Det er i alt 39 skrapere med utbuet egg, 25 med innbuet egg, og 16 med både ut- og innbuet egg. Felles for disse er at de er laget av små avslag, og av tilsynelatende tilfeldig form.

T. 12 skrapere av avslag av avlang form, med rett eller utbuet skrapper-egg langs en langside. Av flint, hvit kvarts, bergkrySTALL og grønnlig kvartsitt. 2 av redskapene har også en egg bugd på en av de andre sidene, men tilhuggingen her har foregått fra motsatt flatside. Lengder mellom 2,6 cm og 4,4 cm. E 8, F 5, G 4, J 6, J 9, K 4.

U. 15 skrapere av forskjellig form. 4 av flint, 6 av hvit kvarts, 4 av kvartsitt. En eller flere av sidene har høy rett eller utbuet retusj. Tverrmål 1,6 - 4,8 cm. D 5, F 8, G 5, H 3, H 3, H 8, G 6, I 1, I 3, J 4, L 3, L 8. Herav: Halvsirkelformet av kvarts. Retusj rundt periferien. Oval skraper av hvit kvarts. Retusj rundt det hele.

V. 11 skrapere av forskjellig form. En eller flere sider har lav, rett eller utbuet lav retusj, 6 av grønn kvartsitt, 1 av flint, 3 av hvit kvarts. Tverrmål 2,1 cm - 3,4 cm. D 1, F 2, F 6, G 4, I 1, I 5. Herav:

2 halvsirkelformete med retusj rundt periferien. Som Simonsen: Varangerfunnene fig. 24 N, 2,1 cm.

2 med skraper-egger tildannet fra 2 sider. 2,3 cm, 3,3 cm.

W. Liten halvsirkelformet skraper av flint. Laget av et avbrutt stykkes slagbule, og både over- og undersiden er hvelvet. Høy retusj langs stykkets rette side, og fin retusj langs periferien. Diameter 2,1 cm. H 8.

X. 15 skrapere av forskjellig form med innbuede skraper-egger.

7 av hvit kvarts, 7 av grå kvartsitt, 1 av grønn kvartsitt.

10 har en skraper-egg, 5 har 2 eller flere. Tverrmål 1,3 cm.

5,1 cm. E 6, G 1, H 1, I 2, I 3, J 2, J 3, J 4, H 3, (2 stk.), H 5, K 6. Herav:

Redskap av hvit kvarts med sterkt innbuet skraper-egg som i den ene enden har et tildannet, nærmest rettvinklet hjørne. Stykkets form regelmessig. St. lengde 3,7 cm, J 3. Ett av stykkene kan muligens oppfattes som en mikro-gravstikke (Jfr. Clark Mesolithic Settlements of Britain Appendix 1.). Iaget av flekkefragment av hvit kvarts. På den ene kortsiden en sterkt retusjert innbuet egg, som ender i en skråflate,

Y. 10 skraper av avlang form, 5 av hvit kvarts, 2 av flint, 3 av forskjellige typer kvartsitt. De har på den ene langsiden en rett eller utbuet egg som står i direkte forbindelse med en innbuet egg. Mellom 2,0 cm og 3,6 cm lange. G 1, G 5, I 1, I 4 (?), I 5, J 1, K 4, H 2, H 4.

Z. 10 skraper av forskjellige form med både ut- og innbute skraper-egger. 3 av hvit kvarts, 4 av grønn kvartsitt, 3 av flint. Alle skraper-egger tilhugd fra samme side. Tverrmål 1,6 cm - 3,4 cm. E 1, F 2, I 3, H 3, H 6, J 6, K 2. E. 6 skraper av forskjellige form av flint og grønn kvartsitt. De har ut- og innbute skraper-egger tilhugd alternerende fra over- og undersiden. 3 av stykkene har i tillegg både ut- og innbute egger på samme side. Mellom 2 cm, og 3,1 cm, H 3, H 5, J 2, J 7.

Ø. Redskap av ukjent type av hvit kvarts. Tilnærmet rektangulært. Det har tilhugging og slitespor, begge kortender som til en viss del. 3,4 cm lang, 2,2 cm bred (sml. Iuhø. Die Askola-Kultur Abb. 6 fig. 10). Redskapet minner om hva Iuhø kaller Kreuz-Nucleus-Gerät. E 6.

Å. 2 redskaper av samme type som foregående, men med egg bare i den ene kortenden av hvit kvarts og bergkrystall. Den motsatte kortsiden av der eggen er, er tykk og har et firkantet tverrsnitt. Redskapet av bergkrystall har her kraftige knisespor. Dette har en tverr egg. Det andre stykket har rett egg. 2,4 cm, 2,7 cm.

(Det finnes også et tredje redskap av grønn kvartsitt som muligens kan komme inn under samme kategori. Det er 2,4 cm l. J 3).

- Det oppkmuste hakke-partiet, særlig på redskapet av bergkrystall synes å vise at det har vært brukt som meisel.
- AA. Stort, nærmest firkantet eggredskap av hvit kvarts. Undersiden er en spalteflate, oversiden grovt tilbugget. To brede sideflater som støtter sammen, på den tredje siden en butt, litt ujevn, men nærmest rett egg som har en grov retusj, den fjerde siden har en ujevn, lite skarp egglinje. Lengde 9,3 cm, bredde over eggen 6,5 cm. St. bredde 8,6 cm. I 2.
- BB. Stort bredt flekkeredskap av gråhvit kvartsitt. Den ene lengdesiden jevnt utbuet med grov sagtannet retusj, den ytre tverrenden smal, tverr, skarp og uretusjert. Den andre sidekanten litt ujevn med utydelige spor av retusj. Lengde 8,9 cm. St. bredde 4,5 cm. I 9.
- CC. 3 redskaper av ukjent bruk av flint og grønn kvartsitt. De er av rombisk form med avrundete hjørner tilbugget helt rundt med tildels svakt utbuede, til dels svakt innbuede sider. Minner om forstykker til pilespisser, 2,5 cm, 2,5 cm, 2,8 cm. H 9, J 3, J 5.
- DD. 39 avslagstykker av flint, kvarts, kvartsitt og bergkrystall alle små og med forskjellig form, men med retusj og/eller slitespor.
- EE. 237 flekker og flekkefragmenter av flint, kvarts, kvartsitt og bergkrystall. Herav: 19 vanlige flekker av flint, 11 av bergkrystall og 71 av kvarts og kvartsitt, tilsammen 101. Lengden i regelen mellom 3 cm. og 5 cm., men både større og mindre forekommer.
- FF. 63 mikro-flekker av kvarts og kvartsitt, 27 av bergkrystall og 46 av flint, tilsammen 136.
- FF. Avslag av flint, kvarts og bergkrystall: 0,9 kg. flint. Alle stykkene er små. 11,5 " kvarts og kvartsitter, samt enkelte stykker bergkrystall. Hovedparten av materialet er av hvit kvarts med forholdsvis god spalte-egne. Kvaliteten ellers er skiftende. Blant avslagene finnes det også grove knuter.

Innberetning om undersøkelse av steinalderboplassen
Finseøya I B, Finsevøtn, Ulvik s. og pgd., Hordaland,
av

Thor S. Eikhom.

Boplassen ligger ute på spissen av neset på østsida av øya. (Terrengbeskrivelse se registreringsberetning s. 2.

Boplassen betød av 2 adskilte områder med få meters avstand: den lune flaten på østsida av steinen og morenehaugen østenfor denne.

Gravningen ble lagt opp med et aksesystem med tallinndeling øst-vest, og bokstavinndeling sør-nord. På morenehaugen ble det i alt undersøkt 30 m² innenfor området M-R 6-12.

Iegdelingen var svært enkel. Under et ganske tynt torvlag fulgte et grått sandlag uten særlig mye stein. I dette laget, som bare inneholdt spredte kullbiter, fra like under torven og 10-15 cm nedover lå storparten av funnene. Det grå sandlaget gikk over i rød sand og aur. Også i det røde sandlaget var det funn, men mer sparsomt.

I skråningen mot sør hadde jorda seget nedover så det var et 10 cm tykt, tilsynelatende sterilt lag over et meget svakt markert kulturlag i de fleste M-rutene og den sydligste halvparten av O-rutene. Nedre på flaten i M-rutene bestod undergrunnen av hardpakket, leiraktig jord.

Det utgravde området dekket det som var verdt å grave. Funnmengden avtok sterkt mot ytterkantene. I syd avgrenses boplassen naturlig av en skråning ned mot fuktig lende og i sydvest av et steinet søkk. I skråningen mot nord og øst kunne den ha strukket seg noe lengre, men undergrunnen var litt mer steinet og hard.

Det var lite stein på boplassen. I O 10 har det kanskje vært en liten bål plass, men det fantes ingen oppbygde ildsteder.

Funnene var nokså jevnt fordelt. Det viktigste området strekker seg fra toppen av haugen og ned sydskråningen i rutene N-O-P, 7-10. Endel funnkonsentrasjoner er antydnet på planen. I P 7 ble det funnet flere store kvartstittstykker.

Den andre delen av boplassen ligger inntil en stor stein som er 3-4 m bred og har en vel 2 m høy loddrett vegg mot øst.

Fra veggen strekker det seg en forholdsvis jevn, 3 m bred flate østover i en lengde av ca. 4 m, d.v.s. dit hvor skråningen av haugen begynner, fig. 12.

Undersøkelsen omfattet 15 m², og dermed er denne del av boplassen fullstendig utgravd. Sjakten lå innenfor rutene Q-U 13-16.

Iagdeling: Torvlaget var 2-4 cm tykt. Derunder fulgte et 2-10 cm tykt sandlag, øverst var sanden grå, lengre nede rød. Enkelte steder, særlig omkring endel større stein gikk det grå laget mye dypere. I sanden lå litt spredt kull og funnene. I og under sandlaget var det mye stein. Det var endel større stein, men det meste var skjærbrent stein. Koksteinslaget var 20-30 cm tykt. Mellom, og til dels under steinene lå det kullblandet, mørk jord.

Det var ganske rikelig med funn i overflaten av 15- og 16-rutene, men det var også mye mellom, og til dels under steinene. Pilespissene ble funnet i nedre del av funnlaget. Særlig i 13- og 14-rutene var det forholdsvis få funn øverst, men nok så rikelig i og under koksteinslaget.

Det bebodde området hadde en klar avgrensning. I syd er det lagt opp en mur som ligger i Q-rutene og går litt inn i R-rutene. Terrenget heller også litt sydover. I Q 14, som ligger på utsida av muren, var funnene svært sparsomme.

Mot nord dannes grensen av 2 store jordfaste stein og skråningen ned mot vannet. I det nordvestre hjørnet er det også lagt opp et par stein. Mot øst kunne boplassen godt ha strukket seg over til den andre delen, men funnmengden avtok sterkt i det øverste laget i rad 13. Derunder lå en steril masse av grus og stein.

I R 16 lå en liten kullholdig grop, likeså høyt oppe i T 14. I U 14 lå et lite ildsted ca. 40 cm under torven. Det var lagt opp endel mindre stein i en liten runding med en indre diameter av ca. 30 cm. Siden må det ha blitt fylt på kokstein og kullblandet sand og grus.

I det nordøstre hjørnet av S 15 lå en pen kekegrop med noen små rester av brente bein. Den målte 30-40 cm i diameter, var gravd ned i auren, og bunnen nådde ca. 40 cm under torven. Den inneholdt kulljord og stein og var dekket av jord blandet med

kull og kokstein.

Det var få kullbiter på boplassen. Det er mulig at stedet kan være benyttet i langt seinere tid, det ble funnet noen stykker jernslag litt nede i funnlaget. Kullprøven kan derfor ikke betraktes som ren.

Følgende funn kom for dagen:

A. 7 flekkepiler med tange, herav 5 av flint og 2 av hvit kvarts.

De har tilhugne tanger, men er forøvrig uretusjerte. Sm. Bøe:

Til Høgfjelllets forhistorie fig. 33. 3 har en tverr, men skarp odd, 1 har en lang, tynn, asymmetrisk dannet tange.

1 har et tverrsnitt slik at den nærmest har utseende som en enagget pilespiss.

Lengden varierer mellom 1,9 cm, og 3 cm.

2 i hver av rutene U 14 og S 16 og 1 i S 17.

B. 2 dårlig tilhugde flekke- eller tangepiler av flint og hvit kvarts. Den ene av flint har fin retusj på høyre side av spissen. Tangen avflatet ved fine hugg på oversiden, slagbulen fjernet. 2,9 cm. Den andre er av noe uregelmessig form med buet lengdesnitt. Størstedelen av den ene sidekanten er tilhugget fra basis. Litt retusj nær spissen på den andre sidekanten. 2,1 cm. T 15.

C. Enagget pilespiss av hvit kvarts. Slankt eksemplar, nærmest som Bøe: Til Høgfjelllets forhistorie fig. 31 C. Defekt i odden. 2,4 cm. S 16.

D. 5 tverreggete pilespisser av flint. Skjev egg, men ikke alltid like utpreget. Jevnt avsmalende bakover. Sm. Bøe:

Til Høgfjelllets forhistorie fig. 32 c og j.

1 er 1,4 cm lang. De øvrige mellom 2,4 cm og 2,6 cm. M 7, P 7, S 14, S 15, U 14.

E. 3 mikrolitter av grå flint. Alle har en uretusjert egglinje og retusj langs ytre del av ryggen fram mot odden. Den ene har spiss odd og litt retusj ved den andre enden, mulig at det er en pilespiss. Lengde 2,6 cm. R 16. Den andre er nokså spiss, og den tredje har avrundet, nesten tverr ende. Lengder 2 cm. og 1,9 cm. E 14 og S 16.

F. 4 mikro-redskaper, 2 av flint, 2 av klar kvartsitt. De er laget av flekker, og er retusjert på en større eller mindre

del av sidekantene.

De 2 av kvartsitt er tvert avbruttet i den ene enden, mens den andre er jevnt avrundet. Den tverre enden uretusjert, men ellers retusjert rundt. Kan være avbrudte stykker.

1,5, 1,7 cm. N 7, O 10, T 5.

1 av flint av litt ujevn trapes-form, 1,1 cm lang, 1,3 cm bred. Begge bredsidene har flyktig retusj på stykkets overside. 1 av flint av firkantet form. Største lengde 1,7 cm, største bredde 1,5 cm. Avsmalnende bakover. Skrått avbruttet ved den bredeste kortenden. Denne og 1 av langsidene retusjert. Trekantet tverrsnitt. P 10.

G. Bor av grå kvartsitt, laget av et tykt, kraftig avslag.

Spissen er nokså butt. Største lengde 4,3 cm. N 14.

H. 2 flekke-kniver laget av opak eller grønnaktig kvartsitt.

Den øverste delen av ryggen retusjert. Slitespor langs eggene. 5,5 cm og 3,4 cm. 1. O 9, P 8.

Kort, innbuet retusj på egg-siden nær den ytre enden på den største.

I. Kniv laget av et avlangt, buet avslagstykke av opak kvartsitt. Øverste del av ryggen er skrått tillinget, og går ut i en spiss. Ryggen har svak retusj. Usikker. 4,6 cm. Q 10.

J. 2 flekkeskraper, den ene av flint, den andre av grønn kvartsitt. Begge har retusjert, utbuet skraper-egg på den ene kortenden. Trekantet tverrsnitt. 4,3 cm og 2,5 cm. O 8, T 14.

K. Kjegleformet høvelskraper av lys kvartsitt. Ikke særlig regelmessig. Retusj ved foten rundt det hele. 2,1 cm høy. T 14.

L. Blokkskraper av grønn kvartsitt. Stykket nokså regelmessig av form, men dels med loddrette sidekanter. Bunnflaten oval, dennes største lengde 2,5 cm, største høyde 2 cm.

M. Langt, smalt kjølformet redskap av hvit kvarts. Undersiden nærmest flat. Grov, nærmest sagtannet retusj langs ca. halvdel av kanten, litt brukspor ved tverrenden. Lengde 11,4 cm. største bredde 3,5 cm. høyde 3,6 cm.

N. 2 høvelskraper, av flint og lys kvarts (itt). De er laget av grove blokk-fragmenter, og har flat underside. Retusj langs en del av foten. Største lengde 2,6 cm, og 2,2 cm.

Største bredde 1,2 cm, og 1,6 cm. N 9, U 15.

- O. Liten halvkule-formet skraper av flint. Undersiden flat, oversiden hvelvet. Retusj langs en del av foten. 1,7 cm i diameter, 0,7 cm høy. S 15. (Høyskraper?)
- P. 4 skrapere, 2 av lys kvarts (itt), 1 av grønn kvartsitt, og 1 av flint. De er små, av regelmessig oval form og med rett eller utbuet retusj rundt størstedelen av omkretsen. Den ene av hvit kvarts har i tillegg en innbuet egg, og mesteparten av stykkets overside er tilhugget med små parallellslag. Lengder mellom 2 cm og 2,8 cm, bredder mellom 1,6 cm og 1,8 cm. O 8, Q 7, R 15, S 14.
- Q. Stor, rund skraper av grønn kvartsitt. Ensidig tildannet skraper-egg på ca. $1/3$ av kanten. Diameter 4,7 cm.
- R. 3 skrapere av avslagstykker. Av flint, grønn kvartsitt og hvit kvarts. Avlange, forholdsvis høye og med retusj langs den ene langsiden, mulig at det er egg-stykker av større skrapere, 2,5 cm, 2,6 cm, 1,6 cm. N 9, O 7.
- S. 3 skrapere laget av avslagstykker av uregelmessig form. De er av opak kvartsitt, og har minst 1 høy, rett eller utbuet skraper-egg. Største lengde mellom 4 cm og 5,5 cm. N 6, N 9, N 10.
- T. Skraper laget av avslag av bergkrySTALL. Den har en lav svakt utbuet skraper-egg. Største bredde 2,6 cm.
- U. Liten, tilnærmet halvsirkel-formet skraper av flint. Retusj langs periferien. Diameter 2 cm. Q 10.
- V. 2 skrapere laget av avslag av hvit kvarts. De har henholdsvis 1 og 3 svakt innbuede skraper-egger. Største bredde 2,6 cm og 3,5 cm. M 8, P 8.
- W. 3 skrapere av forskjellig form av flint, bergkrySTALL og grønn kvartsitt. En eller flere ut- og innbuede retusjerte sider. Størrelse mellom 1,6 og 3,5 cm. Stykket av bergkrySTALL er laget av et flekke-fragment. På den ene siden en sterkt innbuet skraper-egg som ender i en bruddflate. Retusj langs hele ryggsiden. 1,8 cm lang. Det er mulig at stykket kan oppfattes som en mikro-gravstikke. Iflg. Clark Mesolithic Settlement in Britain Appendix 1 er dette avslagstykker i mikrolittindustrien, og de kjennetegnes ved dypt innbuede skraper-hakk som går over i bruddflate. Retusjeringen på ryggen synes imidlertid å være

unødvendige.

Stykket av grønn kvartsitt har eggene tildannet fra 2 motstående sider. Eggen med rett retusj er ganske lav. Q 6.
X. Skjerpestykke av flekkeblokk av flint. Stykket har antakelig sekundært vært brukt som skraper.

Y. Redskap av et flatt avlangt avslagstykke av hvit kvarts. Den ene kortsiden har en rett retusjert skraper-egg, og en tosidig tildannet hulegg. 2,5 cm l. U 14.

Z. Flekkefragment av flint med retusjert tange og retusj langs begge langsider. Den ene av tangens sidekanter er tilhugget fra undersiden. Slagbullen er fjernet. Uvisst bruk. 2,9 cm lang Q 6.

E. Mulig midtgravstykke av hvit kvarts(itt). Stykket er laget på en flekke. I den ene enden er det spisst tildannet, og stykket har her en kort tværr-egg. 2,7 cm.

Ø. 12 avslagstykker med retusj og/eller slitespor, 6 av hvit kvarts, 1 av bergkrySTALL, 2 av flint og 3 av grønn kvartsitt. Størrelsen varierer mellom 0,8 cm og 5 cm.

Å. 74 flekker og flekkefragmenter, herav 30 av hvit kvarts, 28 av flint, 1 av bergkrySTALL og 15 av grønn eller opak kvartsitt. Lengder 1 cm - 6 cm.

AA. 62 mikroflekker, herav 27 av flint, 10 av grønn kvartsitt, 20 av hvit kvarts, 5 av bergkrySTALL.

2 store (diameter ca. 4 cm) og 5 små (diameter mellom 1 cm og 2 cm) klumper av et rødt, porøst stoff. Klumpene er vist til teknisk konservator ved Oldsaksamlingen, som opplyser at det antakelig dreier seg om myr-malm.

BB. Avslag av flint, kvarts, kvartsitt og bergkrySTALL.

0,4 kg. flint

5 " hovedsakelig hvit kvarts men med en del stykker kvartsitt og bergkrySTALL. Blant avslagene finnes det også grove knuter.

Innberetning om undersøkelse av lokalitetet I C,
Finseøya, Finsevatn, Ulvik s. og pgd, Hordaland,

av

Thor S. Eikhom.

Lokalitetet C ligger ca. 20 m nord for A, på en lun,
østvendt flate, se registreringsberetning s. 3.

Det bebodde området er av liten utstrekning, se fig. 13.
I alt ble det utgravd 7 m², og dermed var det viktigste tatt.
S-N-aksen ble merket med tall og V-Ø-aksen med bokstaver.
Det undersøkte området omfattet D og F 6-7 og E 5-7.

Under et 2-5 cm tykt torvlag fulgte et temmelig steinet,
kullblandet sandlag. I det østlige del av sjakten, ut mot
sjøen, var laget lite markert, og tykkelsen ned til auren var
bare 5-10 cm. Innenfor, i rutene D-E 6-7 var dybden av kul-
turlaget 20-30 cm, og det inneholdt mye kull. Funnene lå i
hele det kullblandete sandlaget, men noe rikeligere i nedre
enn i øvre del.

Boplassen begrenses i vest av en flere meter høy, bratt
bergvegg. Sjaktens vestkant lå i en avstand av ca. 1 m fra
veggen, men boplassen har nok strakt seg helt inn dit. Like
nord for gravningsområdet lå en stor jordfast stein som har
dannet grensen på denne sida. Mot øst tyntet laget seg ut,
og i østre del av F-rutene var det intet egentlig kulturlag.
Det samme var tilfelle i det meste av E 5, og her var også
boplassområdet naturlig avgrenset av flere store stein.

I E 6 lå et ildsted som inneholdt mye kull. Det var
lagt opp 3 stein ved sida av en jordfast stein. I og om-
kring lå også endel skjærbrent stein. Ildstedet målte
40 cm i diameter, og dybden var 30-40 cm.

Funn:

A. 2 flekkeskrapere av flint med utbuet egg og retusj langs
begge langsider. Den ene er 2,6 cm lang, 2,1 cm bred.

E 7. Den andre er 2,4 cm lang, 1,4 cm bred. E 3.

B. 2 flekkeskrapere av hvit kvarts. Begge er meget brede i
forhold til lengden. Største bredde ved eggen, og av-
smalnende bakover. Den ene har rett egg og er 1,9 cm lang

og 1,7 cm bred ved eggen. Den andre er 1,9 cm lang og 1,9 cm bred ved forenden. Denne er bare delvis tildannet.

C. Liten flekkeskraper av flint. Svak retusj eller slitespor langs den ene sidekanten 1,1 cm lang, 0,7 cm bred.

D. Skive, nærmest kvadratisk, men med avrundete hjørner av hvit kvarts. 6 cm stor. Den ene sidekanten har spor både på over- og undersiden etter antakelig å ha vært brukt som huggeredskap, E 7.

E. 1 avslag av hvit kvarts med retusj. E 7.

F. 9 flekker eller flekke-fragmenter av hvit kvarts og flint:

6 flekker av hvit kvarts. Lengden ca. 2 cm.

2 flekker av flint. Lengde ca. 2 cm.

1 mikroflekk av hvit kvarts.

G. Avslag av flint, hvit kvarts og kvartsitt og bergkrySTALL.
30 gram flint.

700 " hovedsakelig hvit kvarts, men med enkelte stykker bergkrySTALL og kvartsitt.

Imberetning om undersøkelse av steinbu (lokalitet II) på Finseøya, Finsevata, Ulvik s. og pgd., Hordaland, av

Thor S. Eikhom.

Tufta ligger like ved vannet på nordsida av øya 60-70 m nordvest for boplass I A.

Bua er bygd opp inntil noen jordfaste stein. Vestveggen utgjøres vesentlig av en stor stein som er ca. 1 m høy. Den skrår utover ned mot marken, og det er rast ned eller blitt satt opp noen flate heller på innsida. Mellom hellene og steinen går det hull ned i jorda og gir god drenering.

Inntil denne steinen på sørsida ligger en mindre stein, på vestsida av inngangen, som har vært ved sørvesthjørnet. Den har vært ca. 1/2 m bred. Endel av sydturen var også dan- net av en større, trolig jordfast stein. Inne i tufta ligger endel heller som er rast ned fra muren. I nord ligger også en stor, jordfast stein, men der har også vært murt opp endel.

Murene var rast ganske meget sammen, og avgrensningen var vanskelig å finne, særlig i østveggen. Murene har trolig vært ca. 1/2 m brede og 1/2 m høye. Rommet har da målt ca. 2,5 m x 2 m.

Det ble ikke funnet noe ordentlig ildsted i huset. Det er trolig at det har ligget i sørstehjørnet, hvor det var lagt opp 4 steiner med en indre diameter av 20-30 cm. Mellom steinene lå en del kull og et par små stykker brent bein.

Hele tufta, bortsett fra inngangen, ble undersøkt. Muren var bygd av morenestein, uten jord imellom.

Iagdeling: Under et 3-4 cm tykt torvlag (starr) (hva slags?) lå delvis et tynt lag med never, antakelig fra taket. Neverlaget lå direkte på et svakt kullblandet sandlag som var 10-20 cm. tykt og som sluttet mot grunnfjell eller aur. Det lå noen ganske få flate stein over auren, særlig på innsida av muren i rad 3 og 5. De er antakelig lagt opp som golv.

Punnene: Storparten av naglene lå langs muren. Spydspissen lå omtrent midt i tufta, nokså høyt i sandlaget, blykulene

samlet i nordvesthjørnet. Tøystykket lå inntil den store steinen i nordveggen, helt inne i nordøsthjørnet. Flinten lå spredt over hele området i det kullblandete sandlaget.

A. 14 støpte blykuler.

B. Stor spydspiss av jern med fal 23,3 cm lang, falen alene

15 cm lang. En nagle sitter fast i falen. Falen har rundt tverrsnitt, og er bredest bakerst. Bladet ovalt og svakt rygget.

C. Nagler, spiker og jernbånd.

5 nagler med påsittende nagleplater. Rester av tre på den ene naglen.

1 spiker.

2 små bøyde jernbånd. Nærmest parallelle sider. ca. 5 cm lange, 0,5 cm brede.

D. 3 stykker brunt stoff, antakelig myrvalm.

(1 stk. naturlig stein med lagdelt struktur. Opplysning ifølge teknisk konservator).

E. 1 stykke tre med skjære - eller hugge-merker.

F. 28 stykker flintavslag. Stykkene er små, og av tilfeldig form.

G. 3 stykker bein.

H. 1 stykke ullstoff, vevd i diagonalkypert. Fargen er nå brun. Lengde 27 cm. Største bredde 7,5 cm.

Innberetning om undersøkelse av fangstanlegget
Ørteren VII, Ustevassdraget,

av

Nils Lien.

Anleggene ligger på en stor flate på østsiden av vannet ca. 300 m NØ for geometrisk punkt VI på magasin-kartet. Terrenget skråer svakt oppover mot øst, mot vegen fra Haugestøl og mot Vårdenut. Såvel stranden som flaten og skråningen østover er nokså steinet (se fig. 15-16).

Her fins følgende anlegg:

Hustuft A. Innvendige mål ca. 5,2m x 7,6m. Murene som er ca. 1,3 m brede og 0,8 - 1,1 m høye, er bygd av morenestein. Inngang mot sør.

Beinhang 3 ligger utenfor tufta A, øst for inngangen, opp mot en stor stein og inn mot muren. Utstrekning ca. 13 m², 4,5m x 3m.

Hustuft B. Denne ligger ca. 2 m vest for A og parallell med denne. Innvendige mål 4m x 5,2m, murenes bredde 1,7 m, høyde 30-60 cm. Murene er sammenrast, bygd av morenestein. Ingen tydelig inngang.

Beinhang 1 ligger 1 m syd for B, langs sydveggen i en lengde av 7 m. Bredden er ca. 4 m.

Beinhang 2 ligger vest for tuft B, omtrent opptil muren, langsmed denne. Den er ca. 7,5 m lang og 4,5 m bred.

Syd for A og B, med en forholdsvis steinfri grasvoll imellom ligger en serie med steinhauger og steinrækker:

C. Steinrekke, beliggende ca. 3,5 m syd for B. Lengde 7,5 m, bredde 2 m, lengderetning Ø-V. Høyde over marken 10 - 25 cm.

D. Steinrøye. Denne ligger ca. 6 m SSV for tuft A. Den måler ca. 5m x 4m, lengderetning N-S. Høyde over bakken ca. 0,5-0,8 m. Haugen er delt i 2 ved en ca. 20 cm. dyp

forsenkning Ø-V.

E. Steinrøys, 1 m øst for D og ca. 7,5 m syd for A. Den måler 3,5 m x 3,5 m, høyde 0,5 - 0,8 m. Også denne er delt av en øst-vestlig forsenkning midt på.

F - G. Steinrekker. SSØ for A ligger 4, omtrent parallelle steinrekker, med lengderetning Ø-V. Den nordligste ligger ca. 5 m fra A. Lengden er 3,5 m, bredden 1 m. Den er 0,3 - 0,5 m høy, men er rast sammen.

Den andre ligger 0,8 m lengre sør, den er også 3,5 m lang, bredden er 0,6 m, høyden 0,8 m. Steinene ligger i flere lag oppå hverandre som en mur.

Ikke syd for denne ligger 2 store steiner, med en utstrekning på flere m² og en høyde på 1,5 m. De danner, sammen med noen små steiner, som er lagt mellom dem, en mur ca. 3,5 m lang.

Ca. 1 m lengre syd ligger nok en steinrekke, lengde 3,5 m, bredde 0,6 m, høyde 0,2 - 0,5 m. Den sydligste steinrekken ligger ca. 0,8 m syd for foregående. Lengde ca. 3 m, bredde 1,2 m, høyde 0,5 m. Den er til dels bygd av store stein.

Hele bosetningsområdet har en utstrekning på ca. 700 m².

Utgravningene omfattet følgende anlegg:

Enstufte A og B, beinhaugene 1 - 3. Steinrekke C, steinhaugene D og E ble delvis undersøkt. Gravningsområdet omfattet tilsammen 177 m². Gravningen ble lagt opp med et akse-system med O-punkt i feltets sørvestre del, med en omtrent S-N-gående akse med meterinndeling 1 - 20, og en vestøstgående akse med bokstavinndeling A - Å. Oldsakene er ikke innmalt innenfor de enkelte ruter.

Hustuft A. (fig. 17 - 18)

Tufta ligger ca. 15 m fra vannet og ca. 2 m over. Innvendige mål ca. 5,2m x 7,6m. Murene er ca. 1,3 m brede, høyde 0,8 - 1,1 m. Muren er meget godt bevart, og er nesten ikke rast ut. Den inneholder flere store stein som ligger med flatsiden inn. Særlig partiet omkring inngangen er godt bevart. Inngangen ligger i sydveggen, ca. 1 m fra det sydøstre hjørnet.

Gravningen ble lagt opp med en tverrprofil V-Ø mellom rutene 12 og 13.

Hele den indre delen av tufta ble avdekket bortsett fra 4,5 m², i det nordøstre hjørnet (rutene V - W 16 - 17). Dessuten ble det avdekket 14 m² i og foran inngangen, fig. 19. I dette området ble det gravd i en dybde av 5 - 10 cm under torven, og inne i tufta ble alle løse stein fjernet. Utenfor tufta nådde gravningen på dette trinn ned til steril grunn.

Under rensingen kom man over hele området mellom sydveggen og profilen, unntatt i hjørnene ned på et hellelagt gulv. Det var litt ujevnt og med litt avstand mellom hellene (fig. 19). Hellene ble fjernet i et område på 1,5 m², og under dem lå et lag med nesten rent trekull, et par cm tykt. Derunder lå et lag med brun jord. Den samlede tykkelse av kull- og jordlaget var 6 cm.

Under gravningen ble det avdekket et ildsted omtrent midt i tufta, 3 m fra inngangen. Det var rektangulært, med loddrett stilte heller på 3 sider. På den fjerde siden, nordsiden, lå noen mindre stein uten noen fast orden, se fig. 20 - 21. Ildstedets indre mål var 1,2m x 1m. I ildstedet, særlig i det øvre laget, var det mye kull. Ca. 25cm under overflaten lå et lag med heller. De var litt ujevnt lagt med små åpne rom imellom. Kullet (kull og brun jord) fortsatte under hellene i en dybde av ca. 5 cm. Kanthellene sto delvis nedi den sterile bunnen. Det er mulig at hellelaget er sekundært.

I det nordvestre hjørnet av tufta er det lagt opp en enkel steinrekke i vinkel. Sannsynligvis markerer den en sengeplass, fig. 22. Nivået inni lå noe dypere enn jordoverflaten ellers. Utvendig mål 1,6m x 2m, bredde av steinrekken ca. 0,5 m. I det nordøstre hjørnet er det lagt opp stein på tilsvarende måte.

Profilen.

Inne i tufta fantes følgende lagdeling: Øverst lå torvlaget, ca. 3 cm tykt. Her lå også endel stein som sannsynligvis er røst ut fra muren. Kultur- og funnlaget var 20 - 35 cm tykt. Det bestod av en blanding av gråbrun jord, bein og knullbiter. Beina lå ikke jevnt fordelt i laget; de fantes særlig ut mot veggene, og utenfor profilen fantes det beinansamlinger i husets søndre hjørner. Også ellers fantes det små beinansamlinger i gullvlaget.

I forbindelse med profilen ble det ført en sjakt i 1 meters bredde ut gjennom den vestlige muren og bort gjennom østmuren i tuft B.

Den øvre del av muren var jordfri, mens kulturlaget fortsatte innunder steinene i den nedre delen, men dette skyldes delvis at muren er røst inn. Det er imidlertid kulturjord også innunder steiner som ligger på sin opprinnelige plass. Mellom tuftene var det intet kulturlag.

Førøvrig ble det gravd til bunns i oa. 4,5 m² i den nordre del av tufta. Her kom det ikke fram noe av spesiell betydning.

Funn:

- a) 3 stykker bronseblekk som har sittet på tynt treverk. Ser ut til å ha vært bånd av 1,8 - 2 cm,s bredde. Største lengde 3,1 cm, 2,8 cm og 2,4 cm.

- b) Knivblad av jern. Tangen jevnt avsatt fra begge sider, lett buet rygg og egg, ryggen er bred. Godt bevart. Lengde 11,1 cm, derav bladet 6,4 cm. Pullet i ildstedet nær bunnen.
- c) Smalt jernredskap, laget av en jernten. Den smaleste enden har rundt tverrsnitt, den andre flatt, firsidig. Den flate enden bøyd rundt til en liten krok. Lengde 10,3 cm, største bredde 0,6 cm.
- d) Diverse jernsaker:
- 2 båndformete jernbeslag, det ene bøyd dobbelt i den ene enden. Lengder 4,9 og 4,4 cm.
- Bit av hestesko.
- 2 jernstykker som rimeligvis også er biter av hestesko.
- 34 hele og fragmentariske spiker, klinknagler og hesteskosaum, samt 4 løse klinkplater.
- 5 jernkramper.
- 4 stykker jernslag.
- e) Beinpreen, noe mer kroket i formen enn de fra Beinhang 3. Den brede enden avflatet. Lengde 8,7 cm.
- f) En liten samling dyrebein. Mange er margkløvde, noen er skåret i uten å være tildannet til bestemte former.
- g) Stykker av 5 skiferbryner. 1 er helt, 1 er nesten helt. 2, som er fragmentariske, er spaltet på langs i flere deler. Lengder 12,8 - 6,7 cm.
- h) 21 flintstykker, alle er ildflinter eller avspaltninger av alike.
- i) Lite trestykke.
Neverstykke.
Halvdelen av hasselnøttskall.

Beinhang 3, ligger like ved inngangen til tuft A og hører sammen med denne, fig. 23 - 25. Hele haugen ble gjennomgravd, og det ble lagt en profil N-S mellom rutene W og X. Profilen ble forlenget gjennom sydveggen i tufta. Lodd-fotografiet ble tatt etter at de øverste 20 cm. av bein-haugen var utgravd.

Det var ingen lagdeling i beinhaugen. Den bestod i alt vesentlig av store, godt bevarte bein, og den var praktisk talt jordfri. Det lå også endel stein innunder og innimel-lom steinene i muren.

Følgende funn kom for dagen:

- a) Enkel sperne (sprette) av bronse, sml. R. Berge: Norskt bondesylv, Pl. XIV, fig. 4 og 9. Ringen er uornert og ikke regelmessig rund. Godt bevart. Største diameter 2,6 cm. Funnet i sandlag 50 cm eller mer under torven.
- b) Kvadratisk bronseblekk med innstemplett liljefigur i dypt relieff. Sex ut til å ha hatt en kant som nå mangler. Har antakelig hengt på et belte. Største lengde 1,7 cm. Funnet inntil muren 5 cm under torven.
- c) Rektangulært bronsebeslag, bøyd om i den ene enden, Mellom de to delene sitter en lærrest, ca. 2 mm tykk, festet med en nagle. Et naglehull ved den enkle enden, og et gjen-nomgående naglehull helt ut mot hempen, som er smalere enn resten av beslaget. Godt bevart. Lengde 4,1 cm, bredde 1,1 cm.
- d) 2 kniver av jern:
Kniv av jern med skaft av bein eller horn. Bladet jevnt tilspisset fra begge sider, ryggen svakt buet, tangen av-satt symmetrisk både fra rygg og eggside. Skaftet har nærmest elliptisk tverrsnitt og er uornert. Odden defekt, ellers godt bevart. Samlet lengde 14,3 cm, derav bladet 4,5 cm.
Knivblad av jern, av samme form som foregående. Godt be-vart. Lengde 11,3 cm, derav bladet 5,9 cm.

- e) Jerngjenstand til ukjent bruk, kan muligens være en dørkrok. Den er laget av en firsidig jernten, er nærmest åttetallformet med innknipingen nær den ene enden som er rund. I den andre enden løper den ut i en spiss som er rullet opp i spiral. Hele stykket er buet etter lengderetningen. Godt bevart. Kordelengde 12,7 cm, største bredde 2,7 cm.
- f) Fiskekrok av jern av vanlig form. Lengde 4,9 cm.
- g) Diverse jernsaker:
4 lange, flate jerntenner. En er bøyd dobbelt, de andre er svakt buete etter lengderetningen. Bredden er 0,6 cm - 0,7 cm. Lengder 28,2 cm - 20 cm - 20 cm og 14,7 cm.
Del av hestesko. Kordelengde 8,3 cm.
Mindre stykke av hestesko. Lengde 4,1 cm.
Jernring bøyd sammen av en rund ten. Største diameter 3,4 cm.
Forøvrig fins flere jerntenner og jernbånd og noen stykker jernslags.
- h) Spiker og nagler av jern:
33 klinknagler av jern. Største lengde 3,7 cm.
28 spiker, de fleste er store. Største lengde 8 cm.
8 hesteskosaum.
- i) 2 kniver av bein:
Kniv av bein. Bladet har rett rygg og buet egg. Skaftet er flatt, ytterst er innrisset 3 v-linjer på tvers, lengre inne en K. Godt bevart. Lengde 10,6 cm.
Den andre er av samme form, men uornert og mindre forsegstort. Lengde 10 cm.
- k) Bladet og litt av skaftet til en liten beinskje. Bladet er nesten flatt. Det er litt oppsprukket. Lengde 5,6 cm, største bredde 2,8 cm.

l) 2 nåler av bein:

Nål laget av en hornstakk. Øvre del nokså tykk, øyepartiet defekt. Lengde 6,9 cm.

Tynnere nål med bevart øye. Lengde 6,8 cm.

m) 6 beinprener, alle er laget av et spesielt bein, som vil bli bestemt.

3 har mistet kuleleddet, en er nokså defekt, men har antakelig vært av samme type. Lengder 7,7 - 6 cm.

n) 3 rørformete beinstykker. 2 av dem er bare uthult ved endene, det ene har et hull nær hver ende fra den ene siden inn til hulningen. Lengde 9,4 cm, diameter 1,8 cm. Det andre har ovalt tverrsnitt med flat underside. Når denne et gjennomgående hull ved en tverrende, ved den andre enden et hull inn til hulningen. Lengde 6,8 cm. Største diameter 1,9 cm. Det tredje har ovalt tverrsnitt og 2 hull inntil hulningen på en side. Lengde 5,3 cm, største diameter 3,4 cm.

o) Hornstykke med 2 grener i den ene enden. På en side er det skåret inn linjeornamenter, på begge sider er det hugget inn y-formete merker, laget med et jern. Lengde 19,3 cm.

p) Diverse tilskårne beinstykker, derav et flatt rør som antakelig har vært en skaftholk, største diameter 3,7 cm. De øvrige er antakelig halvfabrikata. Videre fins et margkløvd stykke med en innrisset figur.

q) En samling dyrebein, de fleste er margkløvde.

r) 2 brynefragmenter, 1 av lengde 8,2 cm.
1 av skifer, lengde 4,9 cm.

s) 14 flintstykker, alle er ildflinter eller avspaltninger av slike.

Hustuft B, fig. 26-27,

ligger ca. 2 m vest for tuft A og parallell med den. Den måler 4 m x 5,2 m innvendig, lengderetning N-S. Murenes bredde er ca. 1,7 m, og høyden er 30-60 cm. Murene er temmelig sammenraste. I det nordvestre hjørnet er en stor steinblokk brukt som en del av veggen. Den er kløvet og er ca. 2,25 m bred. Høyden er ca. 1,7 m. Der var ingen markert inngang.

Inne i tufta ligger mye stein, men to steinrekkjer skiller seg ut. De går parallelt med nord- og sydveggene, den ene 1 meter innenfor nordveggen, og den andre 1,8 m innenfor. Bredden er 0,6 m, høyden 0,4 m.

Hele tufta ble avdekket, og det ble lagt en profil N-S som fortsetter gjennom beinhang 1.

Kulturlaget var av varierende tykkelse, fra 5 - 25 cm, og det ble gjennomgravd under den første rensingen. Det inneholdt meget stein, og bestod av brun og svart jord med kullbiter. Der var ingen bein, bortsett fra et ca. 5 cm tykt lag under den nordlige muren. Bunnen var temmelig ujevn (se profil).

I huset ble det ikke funnet noe ildsted, og der fantes i det hele tatt lite kull, bortsett fra noen små kullkonsentrasjoner.

Funnt:

- a) 16 hør og fragmentariske spiker, klinmagler og hestesko-saum av jern, 4 klinkplater, 3 kramper og 2 biter jernslagg.
- b) 2 små beinstykker, det ene tilskåret så det har tilnærmet kvadratisk tverrsnitt. Lengde 5,5 cm.
- c) 2 bryner av

Av det ene er størstedelen bevart, lengde 9,6 cm, av det

andre fins 3 mindre biter.

- d) 9 flintstykker, alle ildflinter eller avspaltninger av slike. 2 små kvartsbiter.

Beinbaug 1 ligger 1 m sør for tuft B. Den dekket omlag 28 m², og var opptil 40 cm tykk. Den bestod av godt bevarte bein, nesten uten jord in mellom. Der var ingen lagdeling. Profilen N-S er tegnet som fortsettelse av profilen 1 tuft B.

Funnt:

- a) 5 stykker bronseblekk. 1 er rektangulært med naglehuller på 3 sider. Lengde 6,9 cm, bredde 3,1 cm. De andre er defekte, men har vært rektangulære eller båndformete. Største lengder 5 - 1,5 cm.
- b) Tre-egget pilespiss av jern, av hovedtypen R 546. Tydelig avsats på tangen. Endel forrustet, men godt bevart. Lengde 13,3 cm, derav bladet 7,7 cm.
- c) Bladet av et jaktspyd av jern. Det er svakt rygget, egglinjene lett utbuet, største bredde langt nede. Falen og nederste del av bladet mangler. Lengde 12,2 cm, største bredde 4,2 cm.
- d) Flat, firsidig jernten som smalner jevnt av mot begge ender. Den er svakt vinkelbøyd på det bredeste, og endene er bøyd ned så de er omtrent parallelle. Kordelengde 15 cm, største bredde 1 cm.
- e) Sterkt forrustet fiskekrok av jern, både øye og mothake mangler. Lengde 3,6 cm.
- f) Diverse jernsaker:
y-formet jernten, lengde 4,6 cm.

4 fragmentariske, flate jerntenner, lengder 7,2 - 2,8 cm.
2 små, flate jernstykker, det ene med 2 naglenuller.
Lengder 4,6 - 3,5 cm.

40 hele og fragmentariske, spiker, klinknagler og hesteskosaum.

3 klinkeplater.

4 kramper.

Noen små jernbiter.

g) Avlangt beinstykke med avrundet, rektangulært tverrsnitt, avbrutt i den ene enden. Gjennom den hele enden, som er noe bredere, går et hull. Nær den avbrudte enden en liten avsats, med 2 tverrlinjer på oversiden. Lengde 5,5 cm, største bredde 1,6 cm.

h) Beinpreen av samme type som de fra beinhang 3.
Lengde 6 cm.

i) 3 tildannede beinstykker:

Avlangt, flatt beinstykke, laget av en spaltet rørknokkel. Skarpt tilspisset i den ene enden men med et tvert avsluttet hode ytterst, det er flatt på undersiden. Lengde 10,1 cm.

Stykke av rørknokkel med varierende tverrsnitt, avsmalende mot den ene enden. Lengde 8,3 cm.

Stykke av spaltet rørknokkel, med en dyp innbuktning ved hver tverrende. Lengde 3,5 cm.

k) Liten samling bein- og hornstykker, derav et par spaltete rørknokler.

l) 25 flintstykker, alle er ildflinter eller avspaltninger av slike.

m) Lite skiferstykke, antakelig del av bryne.

n) Skall av hasselnøtt.

Beinhang 2 ligger opptil tuft B på vestsida. Den hadde en utstrekning på ca. 30 m², og bestod i alt vesentlig av bein, slik som de 2 andre beinhangene som ble undersøkt, største tykkelse var 30 cm.

Funns:

- a) 9 spiker, nagler og hesteskosaum av jern.
- 2 klinkplater av jern.
- b) 5 små flintbiter som må være avspaltninger av ildflinter.
- c) En liten samling dyrebein.

Steinrekke C ligger ca. 3,5 m syd for B, den var 7,5 m lang og 2 m bred, lengderetning Ø-V. Høyden var 0,5 m, derav 10-25 cm over bakken. Steinhaugen bestod av tørr stein uten at det kunne iakttas konstruksjoner av noen art. Kulturlag med bein fortsetter inn i og inn til midten.

Steinrøys D ligger ca. 6 m SSV for A. Den måler 5m x 4m, lengderetning N-S. Høyde over marken 0,5 - 0,8m.

I den sentrale delen ble det gravd i en dybde av ca. 1 m som var steinhangens tykkelse. Det kom ikke fram noe som kunne bestemme hva anlegget har vært brukt til, eller dens alder. Under den lå et rødlig sandlag.

Det ble også gravd i steinrøys E, som er noe mindre, 3,5m x 3,5m, men som er av samme form og utseende. Der

kom heller ikke fram noe som kunne fastslå bruken av anlegget.

I området foran buene ble det gjort følgende funn:

- a) Blyplate, sammenbrettet av flere tynne lag, avkuttet på sidene. Antakelig materiale til framstilling av blykuler. Største lengde 3,6 cm.
- b) Synål av jern, litt skadet i øyet, endel forrustet. Lengde 7 cm.
- c) Kjegleformet doppsko av jern, den er nokså forrustet, odden er nå butt. Lengde 5,3 cm.
- d) Ring med flatt, firsidig tverrsnitt. Diameter 3,1 cm.
- e) 27 spiker, nagler og hestekosum, 1 klinkplate, 1 jernstykke, bøyd i den ene enden, lengde 4,9 cm. 8 kramper og/eller stykker av smale jernbånd.
- f) 5 stykker jernslagge.
- g) Tildannet sylindrisk beinstykke med påbegynt uthulning i den ene enden. Lengde 9,3 cm.
- h) 8 stykker ildflint eller avspaltninger av slike.
1 stykke kvarts.

Imberetning om etterundersøkelse på steinalder-
boplassen Ørteren I, Hol s. og pgd., Buskarud,

av

Nils Lién.

Boplassen ligger på en tørrlent odde nær utløps-
osen. Sommeren 1960 ble det utført en prøvegravning
av 3 m² av boplassområdet som neppe er mer enn 15-20 m²
stort. (Se imberetning 1960 s. 33).

Årets undersøkelse omfattet 3,5 m². Under torven,
som var 5-10 cm tykk, lå et skikt med kull og mørk, fet
jord. Det gikk over i et lag med sand og stein. Funnene
fortsatte ned i dette laget som ikke var sterilt. Under
steinlaget fulgte et lag med kull, skjærbrent stein og
sand som også inneholdt funn. Dybden ned til steril
bunn var inntil 45 cm. Det ble ikke gravd ned til steril
bunn over det hele, da undersøkelsen måtte avbrytes.

Funn: Øvre lag:

- A) Mikrolitisk flekkepil av grågul flint. Uvanlig fint og
snekkert eksemplar. Lengde 2,3 cm.
- B) Pilespiss av hvit, gjennomsliktig kvarts. Slankt, veltil-
dannet eksemplar, med spiss odd, lett konvekse sider og
innbuet basis. Bakre del av den ene eggen mangler. Leng-
de 2 cm.
- C) Bladformet pilespiss av hvit kvarts. Forholdsvis grovt
tilhugget, muligens ikke ferdiglaget. Sml. Shetelig:
Ruskeneset, fig. 20f. Odden avbrutt. Lengde 2,1 cm.
- D) 2 retusjerte avslagstykker av flint og bergkrytall.
Stykket av flint er et flekkefragment, hvor den ene lang-
siden er retusjert. Lengder 2,1 cm og 1,9 cm.
- E) 6 avslag av flint, derav et flekkeliknende stykke. Resten
er små fliser og tilfeldige avslag.

F) 50 g. avslag, vesentlig av hvit kvarts, men med enkelte stykker bergkrySTALL.

Nedre lag:

- G) 3 pillespisser, alle av flint:
lang, slank flekkepil. Retusj ved tangen og den ene sidekanten ytterst. I 2 deler, sammenflint. Lengde 5 cm.
Liten bred pillespiss. Tangen innbuet fra begge sider, den ene egglinjen retusjert. Lengde 1,7 cm, største bredde 1,1 cm.
Flekkopil, bare retusj ved tangen. Lengde 2,7 cm.
- H) Mulig forarbeid til en flekkopil av flint. Tildannet tange ved flekkens ene kortside. Ellers ingen bearbeiding. Den ytre enden er tverr. Lengde 2,8 cm.
- I) Flekkekniv ? av hvit kvarts. Eggen er rett, odden spiss og ytre del av ryggen fint retusjert, innbuet ved overgangen til den uretusjerte del. Lengde 2,9 cm.
- K) 3 bår, 2 av flint, 1 av opak kvarts(itt).
2 små bor av flint. Borespissen retusjert fra begge sider. Små. Bør: Til Høgfjellets forhistorie fig. 36 l. 2,5, 2,2 cm.
1 bor av opak kvartsitt. Borespissen retusjert fra en side, 3,4 cm.
- L) 3 uregelmessige flekkeskraper av flint, retusjert på 3 sider:
1 med ujevn, utbuet skraper-egg på kortsiden, 3,7 cm.
1 med jevnt utbuet og pent tilhugget skraper-egg på kortsiden, men flekken som skraperen er laget på er litt uregelmessig, 3 cm.
1 helt flat flekkeskraper, 0,1 cm tykk ved den regelmessig tilhugde skraper-eggen på kortsiden. Lengde 3 cm.
- M) Liten, nærmest kvadratisk skraper av flint. Den ene siden

har en innbuet skraper-egg, 1 cm lang, 0,6 cm høy.

N) Redskap av bergkrySTALL. Laget av et tykt, flekke-
liknende stykke med bred, retusjert rygg som har bruks-
spor langs den ene kanten. Langs den andre lengdekanten
går en smal uretusjert rygg.

O) 3 avslag av flint og bergkrySTALL med retusj og/eller
slitespor.

P) 14 flekker eller flekkefragmenter av flint, kvarts, kvarts-
itt og bergkrySTALL. Herav:
5 vanlige flekker, 3 av flint, 1 av kvarts, 1 av kvarts-
itt.

9 mikroflekker, 2 av kvarts, 2 av bergkrySTALL, 5 av
flint.

Q) Avslag av flint og kvarts:

70 g. flintavslag. De fleste er små.

300 g. kvartsavslag. Det fins også noen få stykker kvarts-
itt inne i mellom. Kvartsmaterialet er for det meste grov-
kornet, og synes å ha dårlige hugge-egenskaper.

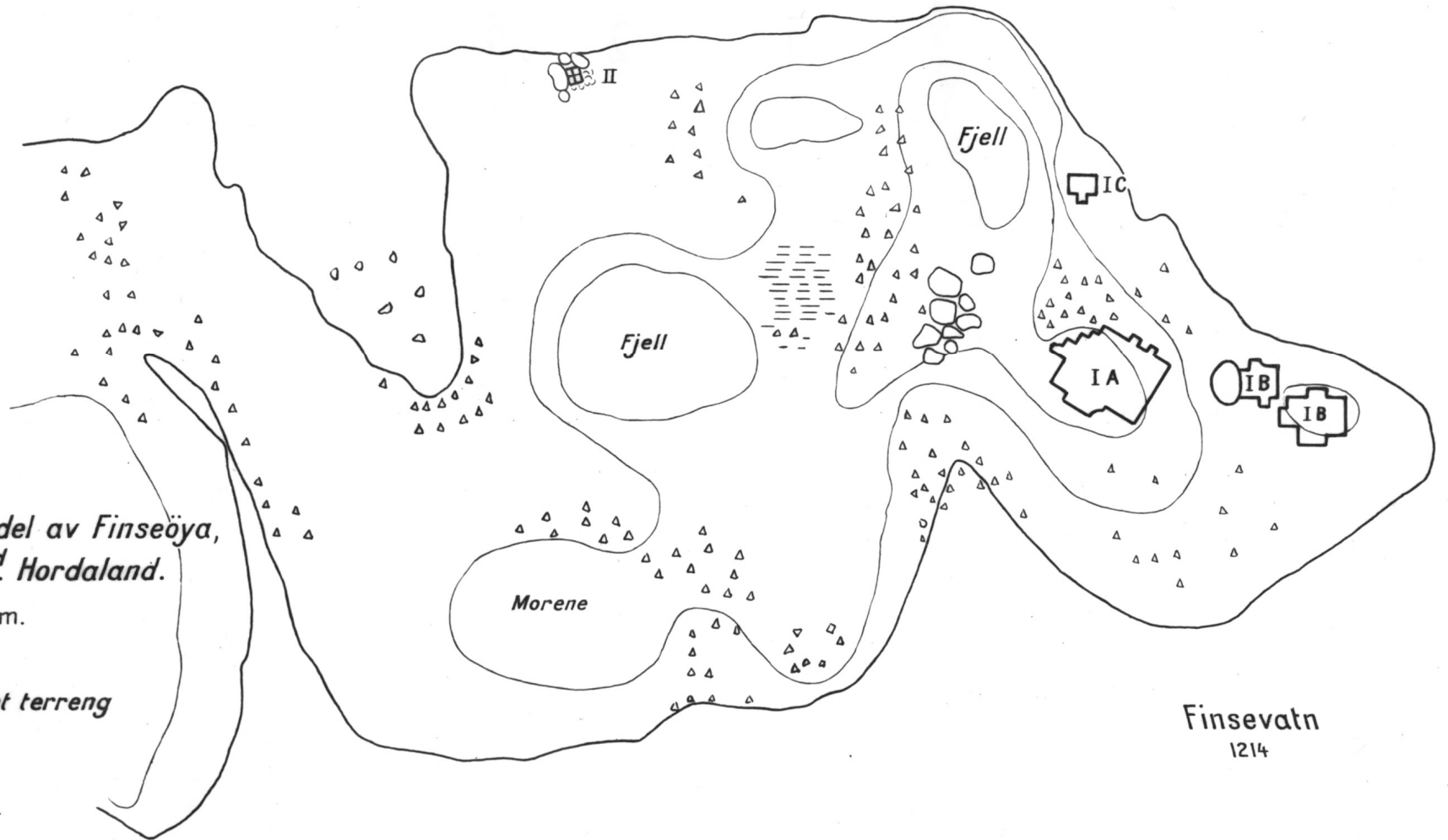
*Kartskisse over östre del av Finseöya,
Finsevatn, Ulvik S. og Pg^d. Hordaland.*

Ekvidistanse 2m.

10m

 Steinet terreng

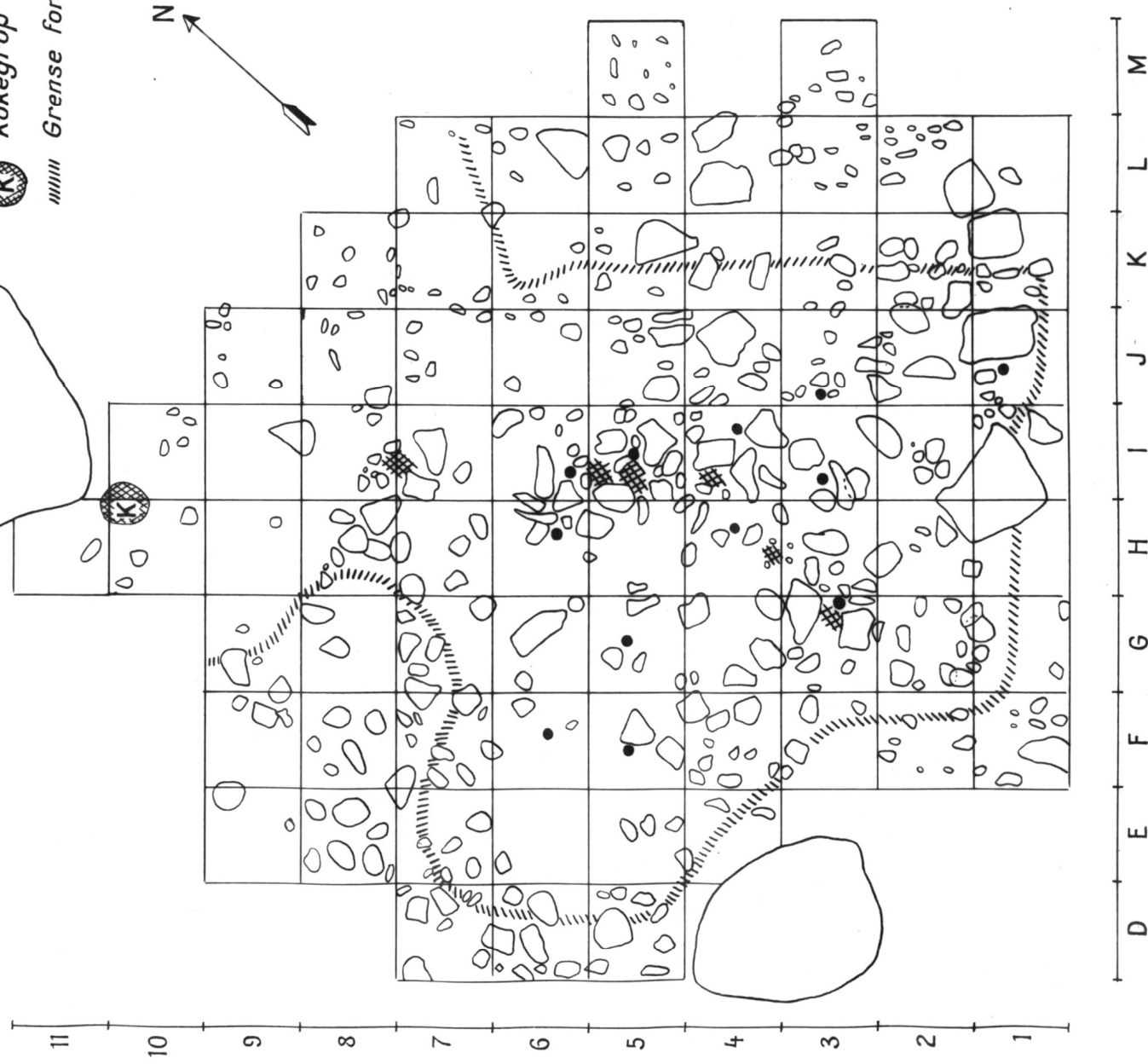
N

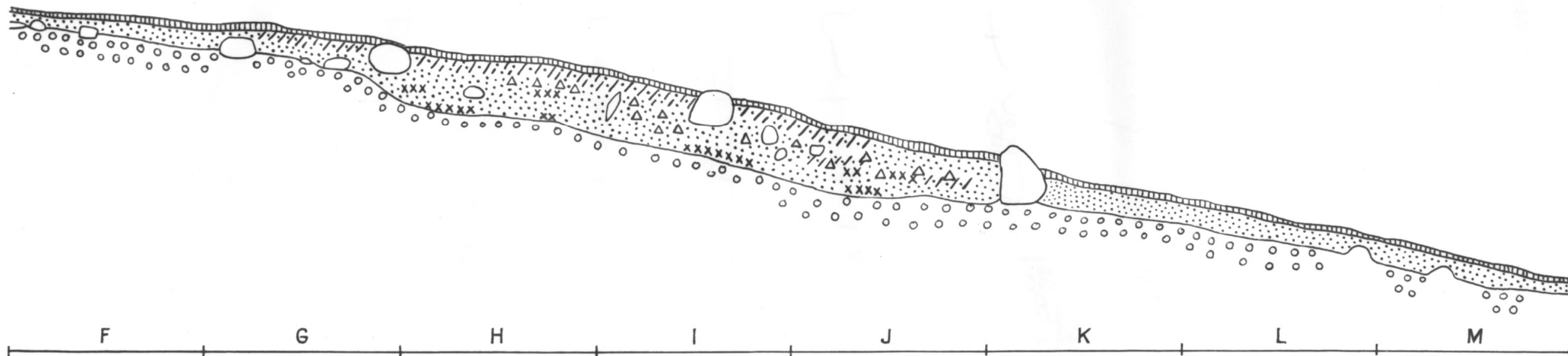
Finsevatn
1214

*Plan over steinalderboplassen Finsejøya I.A.
Finsevatn, Ulvik S og Pg^d Hordaland.*

- Tegnforklaring:
- Funnkonsentrasjon
  - Kull
  - ⊙ Kokegrop
  - ||||| Grense for kulturlag

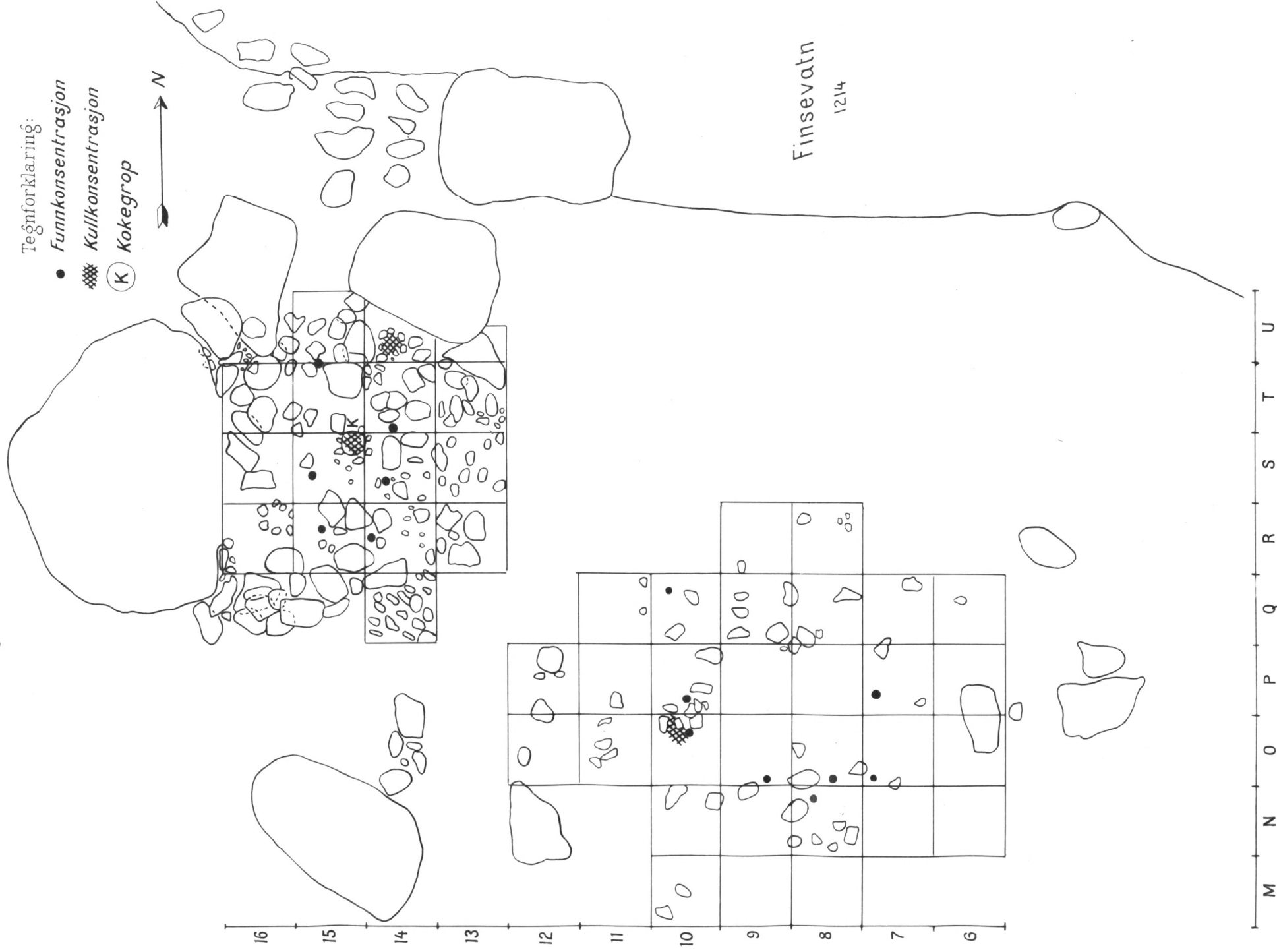

*Steinalderboplassen Finseöya I A.
 Finsevatn, Ulvik S. og Pgd. Hordaland.
 Profil mellom 3- og 4 rutene.*

Tegnforklaring:

- *Torv*
- *Sand*
- *Kullblandet sand*
- *Trekull*
- *Aur*
- *Skjörbrent stein*

*Plan over steinalderboplassen Finseöya I.B.
Finsevåttn, Ulvik S og Pg^d. Hordaland.*

Örteren
1137

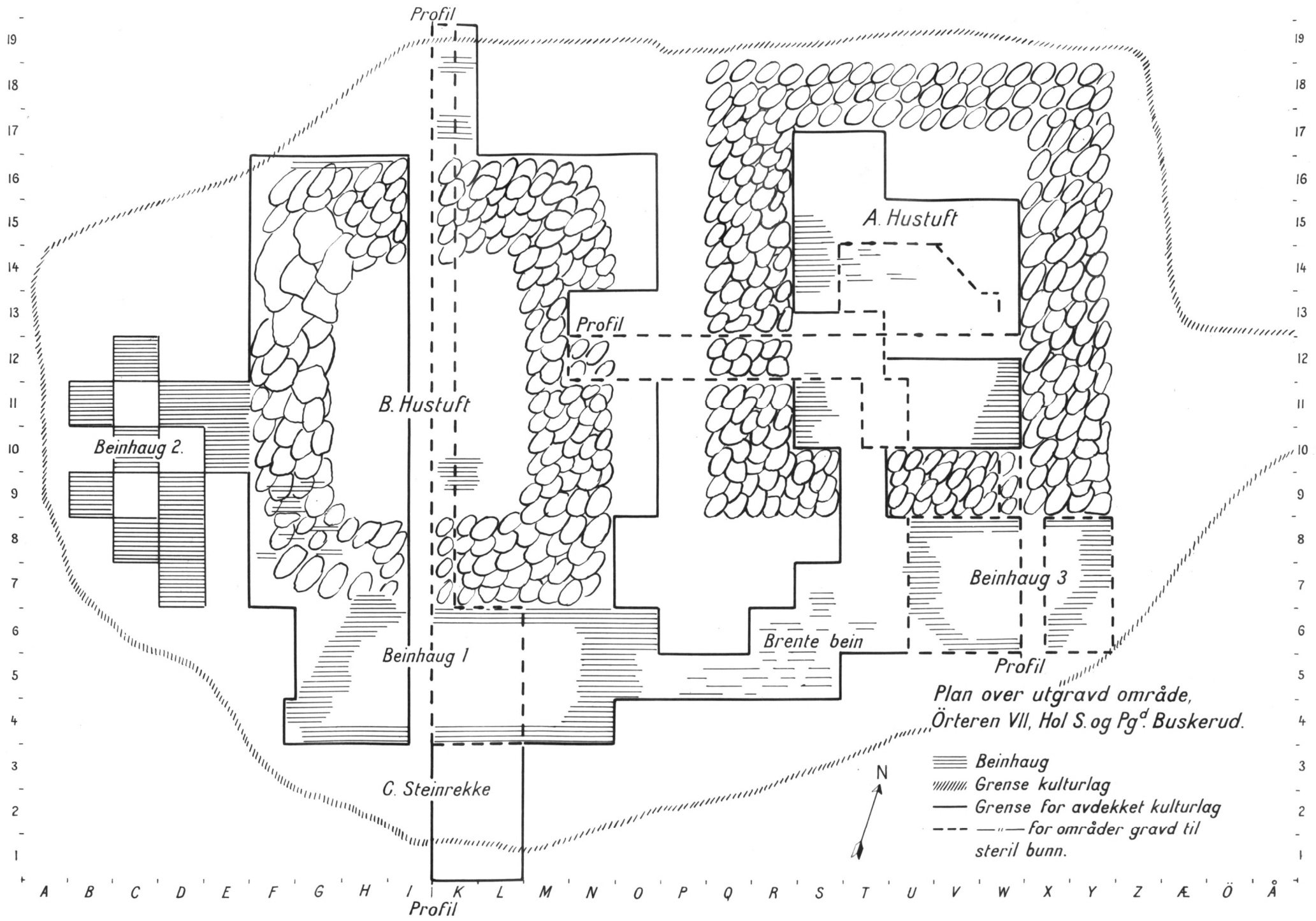
Kartskisse over fangstanlegget Örteren VII.
Hol S. og Pg^d. Buskerud.

0 5 10 m.

C-G steinlegninger.

N

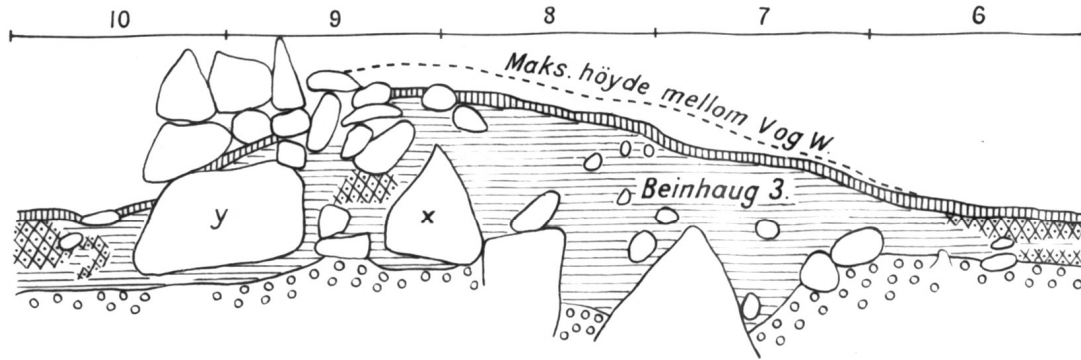

Plan over utgravd område,
 Örteren VII, Hol S. og Pg^d. Buskerud.

- ▬ Beinhaug
- ▨ Grense kulturlag
- Grense for avdekket kulturlag
- - - for områder gravd til steril bunn.

Profiler gjennom tuftene Örteren VII.
 Hol S. og Pg^d. Buskerud.

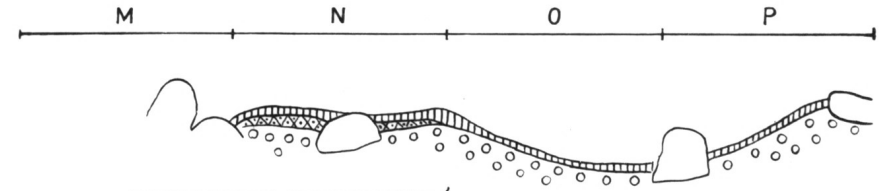

Profil N-S gjennom sydmur tuft A og beinhaug 3
 mellom rutene W og X.

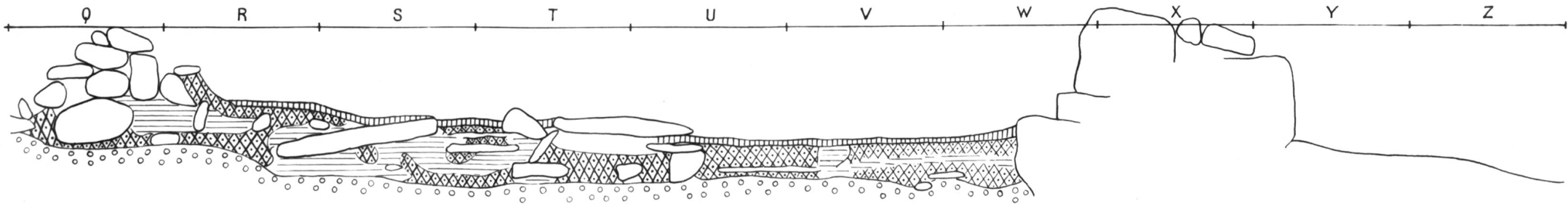
Tēgnforklaring.

- Torv
- Kull-lag
- Beinlag m. litt kull.
- Kulturlag (Svart, brun jord) m. litt kull.
- Svart myraktig jord.
- Aur

Profil V-Ö gjennom östvegg tuft B samt tuft A
 mellom rutene 12 og 13.

Östlige mur B.

Vestlige mur A.

Östlige mur A.